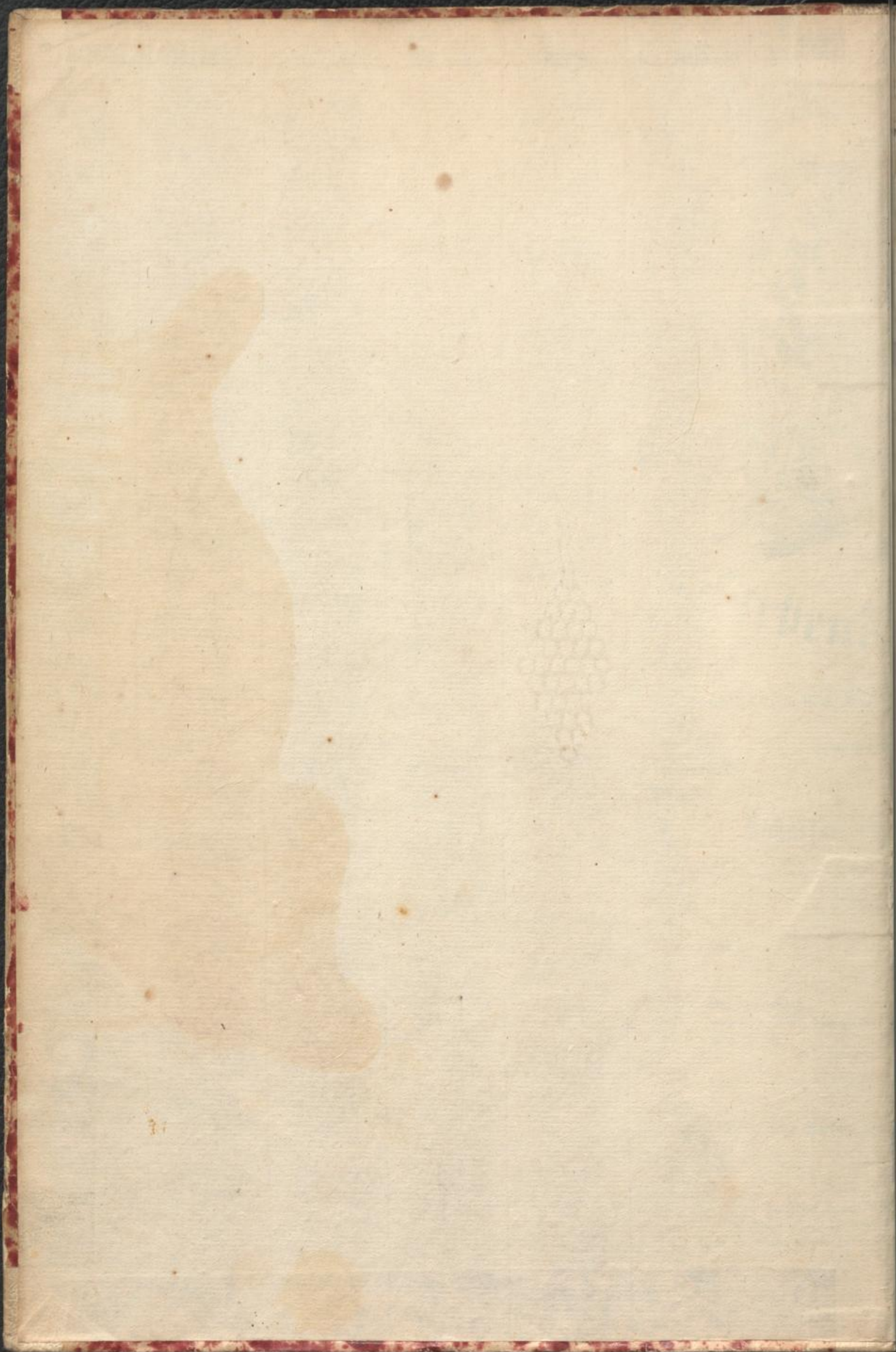
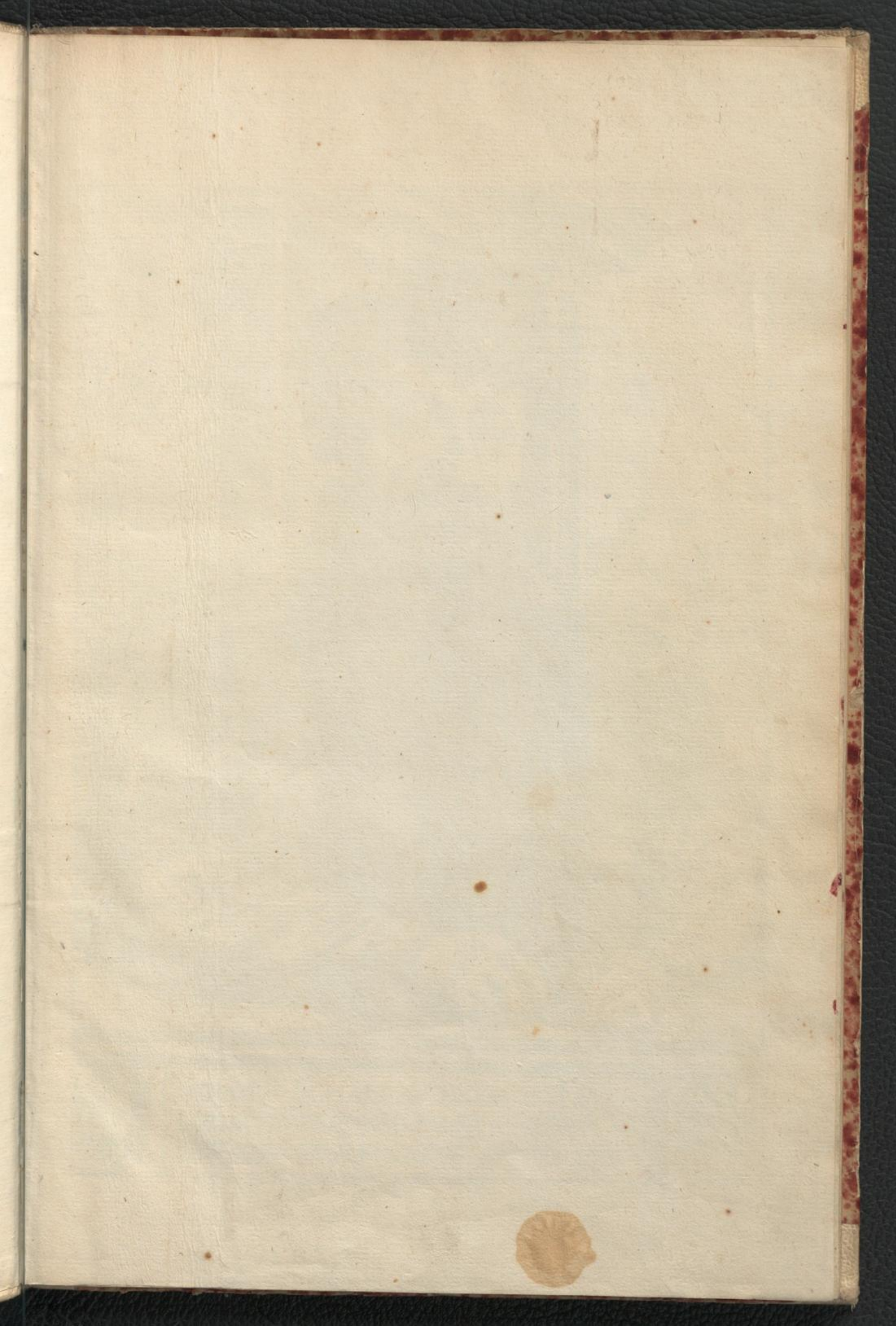

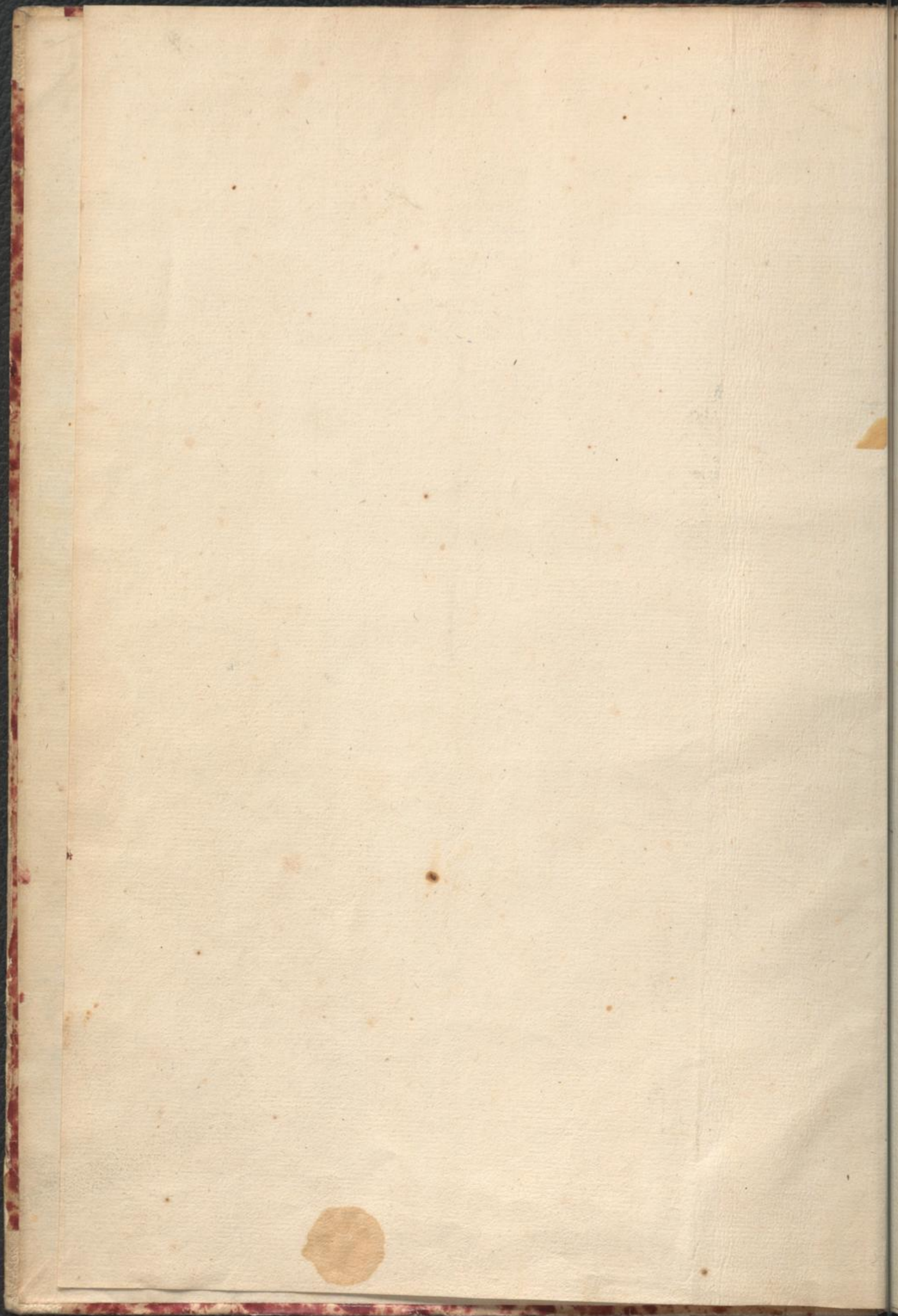
Wiener Stadt-Bibliothek.

6076

B

HERMES SCHALLVITZER .D. FERD:
I. ROM: IMP: CONSILIA: ET EIVSDEM AED
FICIORVM PRÆF: NATVS ANNOS LVII

HERMANN SCHMIDT & SOHN, D. F. EDI.
KONIGLICHES CONSULTORAT, BUDAPEST, AD
KONIGLICHEN UNIVERSITATEN, ANNO 1877.

EXEMPLA ALI-

quot S. vetustatis Rom. in

SAXIS QVIBVSDAM, OPERA NOBILIS VIRI, D. HERMETIS SCHALLAV-CZERI, CAES. MAIESTATIS CONSIL. ET ARCHITECTURÆ præfecti, hîc Viennæ erutis, Vnà cum in-

terpretatione Wolfgangi Lazij Med:
& Historici.

Bibliotheca

Archid.

Ferdinandi.

VIENNÆ AVSTRIÆ excu-
debat Raphael Hofhalter.

ANNO M. D. LX.

Ex Bibliotheca Archid. Ferdinandi.

PAVLI FABRICII
CÆSARIS MATHEMAT: EPIGRAM-
MA IN FACIEM HERMETIS SCHALLAUCZERI, CAES;
Consil. & Architecti primarij, viri optimè meriti.

HIS tibi posteritas pinguntur sera tabellis,
Ora Schalauzeri conspicienda senis.
Grata solet vultus pictura nepotibus esse,
Hinc quia post summos viuit imago rogos.
Ingenium potior tamen est spectare voluptas,
Sed non artificis pingitur illud ope.
Ingenium ergò refert tantum post funera virtus,
Hac quis vt antè fuit viuere deinde solet.
Sic faciem præter pictam virtusq; fidesq;
Possè Schallauzerum non voluère mori.
Inspice Pannonias & moenia vasta Viennæ
Huius enim in cunctis sunt monumenta locis.

Aliud Petri Pagani

POETAE LAVREATI.

HÆC Schalauzeri referens pictura figuram,
Exteriora notat, nobiliora tegit.
Viua quidem viui faciem præsentat imago,
At nulla mentis pingitur arte decus.
Est animo maior, maior pietate fideq;
Quàm cuius referat parua tabella typum.
Sit satis hic veros igitur cognoscere vultus
Testes ingenij mille sagacis habet.

Ad maiorum Imaginibus

LOCOQ: ORNATISS. VIRVM D. HER-
METEM SCHALLAVCZER INVICTISS. RO. IMP.

Confil. & Architecturæ præfectum auuncu-
lum suum obseruandis.

PRÆFATIO WOLFGANGI LAZII VIENNEN.
eiusdem Maieft. Confil. & Historici.

ROmani rerum quondam Domini, quæna corona
donare solebant, qui Ciuem Rom. ab interitu ven-
dicassent, vt suos non solum ad virtutem accenderent, verum
etiam ad eos seruandos ab iniuria qui virtutes colerent, adhor-
tarentur atq; excitarent. Hoc tibi auuncule ornatissime, or-
namenti genus tribuendum hoc deploratissimo sæculo tanto
quidem magis existimo, quanto honesta studia & bonarum
literarum cultus ac superiorum sæculorum res gestæ sepultæ alta
caligine iacent, vt etsi tales quottidie se offerant, nullus tamen
sit, qui in harum inquisitionem incumbat, quæ ad historias
veterum intelligendas, magna adminicula præberent. Etsi
autem pauci admodum sunt, qui hæc studia amplectuntur, hi
tamen & negliguntur passim, & cum neq; autoritate neq;
sumptu præstant, deponere cogitationes suas longe vtilissimas
coguntur. Quo rectius tu quidem mihi auuncule facere vi-
deris, qui in tanta feriatiōe optimi cuiusq; huiusmodi con-
silia cum vtilitate publica coniuncta suscipis, & quod hi qui li-
teris æque ac opibus præstant facere deberent, tu maxime animi
heros, quasi alter Petilius magno cum scenore perficis, dum
eorum titulos, qui Rom. in Repub. militari industria quon-
dam hisce finibus secus Danubium emicuerunt, qui vel in cip-
pis vel coenotaphijs post tot sæculorum iniurias vrbiumq; sub-
uersiones terra obruti & quasi sepulti fuerunt, difficili labore eru-
is, adseruas & ad communem vsum historię euulgas. Lau-
datur publice Augustus Imp. quod diuinos Maronis lib. Æ-
neidos à Vulcano vindicavit, aduersus etiam morientis vo-
luntatem,

luntatem, extructaq; insigni Bibliotheca multorum ingenio-
rum præclara monumenta ad posteros transmiserit. Quod
in Græca ac Hebraica Bibliotheca præstitisse Ptolomæum
Philadelphum legimus. Commendatur etiã à Fla. Vo-
pisco Tacitus Cæsar, quod Cornelij Taciti gentilis ac cogno-
minis sui historiam in varia exemplaria transcriptam, & va-
rijs in locis depositam seruare studuerit, etsi temporum ini-
quitate exitum consiliorum haud sane fœlicem consecutus
sit. Datur laudi Artemisæ Halicarnassum Reginae, quod
marito mausoleum illud admirandi operis construxerit, me-
moriãq; in eo seruare studuerit. Extollebantur apud Græ-
cos deniq; Olympij, quod victoribus statuas cum inscriptio-
ne rerum gestarum dedicarint, & Lycurgus Lacedemonio-
rum legislator, quod sepulchra templis vicina esse voluerit,
titulosq; adscribi illorum, qui res præclare gesissent. Horum
tu quoq; laudem secutus, etsi homo Germanus, & qui cog-
nitionem historię veteris haud ita exploratam habes, ac alijs
arduis districtus quotidie existas, tamen in hanc pulchre cu-
ram incumbis, vt quæ vetustatis exempla in operibus, quæ ad
urbem nostram tuis consilij sunt, reperiuntur, diligentissi-
me ne cõminuantur adserues, & historiarum studiosis non
sine publica vtilitate ad multarum rerum necessariarum quæ
obscuræ hæctenus fuerunt cognitionem, libenter commu-
nices. Non solum autem quod vetustatem proxime ad De-
os accedere Cicero tradit, præconijs es ab omnibus literarum
& virtutum cultoribus extollendus, verum etiam quod in
hoc genere studium tuum ponas, quod vt humano generi
maxime familiare omnes semper gentes cõmendabant, mor-
tuis aras, statuas, cœnotaphia & cippos excitare, ita & piũ
& necessarium nemo non bonus existimabat, ac dignis eum
laudibus accumulal, qui huiusmodi res eruit atq; tuetur,
quibus memoriæ veterum denuo intermortuæ resuscitantur.
Quanquam vero gentiles hi fere omnes fuerint, quorum tu
titulos reperisti, de quibus bene mereri post mortem, alienum
forte ab instituto Christiano fuerit, tamen alteram pietatis
partem adimplere videris, quæ honestis studijs debetur, qui
subsidia historię hac ratione non sane vulgaria comparas, &
vt es longe vetustissimæ apud Viennenses profapiæ: ita sa-
cro sanctam

cro sanctam antiquitatem cæteris etiam numeris illustrandam
proposuisti, ut simul consulas literis earumq; alumnis & ani-
mum tuum superiorum sæculorum delicijs expleas. Nihil
hoc loco attinet dicere, quanto loco omnes pene gentes ac ex
his Romani præcipue sarcophagos suorum, titulosq; omnis
generis constituerint atq; custodierint, & in defunctorum
gratam memoriam, ludos funebres, decursiones, laudatio-
nes, cantilenas, vespilliones, pollinctores, ceras ac imagines
& similes ritus obseruarint & cremato corpore pro ratione re-
rum cum laude gestarum pro Repub. nunc statuas, easq; in-
terdum pedestres, equestresue, trigas & quadrigas, interdum
vero triūphales Rostratas colossosq; ac æreas auratasq; deniq;
magna animorum contentione erexerint, nunc vero aras
cenotaphia, cipposq; & his præcipue qui in acie ac pro limiti-
bus, ad quos secus Danubium Rhænumq; amnes tuendos di-
ligentissime, semper incubuere, gnauiter operam locassent,
atq; sanguinem strenue fudissent, illud vero ad communem
vsum redundat, & ad nostræ Reipub. totiusq; adeo prouinciæ
Austriacæ multarum rerum nominumq; certiorum notici-
am pertinet, quorum vestigia atq; vmbra cum retineamus,
illa tamen non intelligimus, & ad absurdissima quæq; retor-
quemus, qualis fuit hæcenus de nomine Viennæ controuer-
sia, quæ multos etiam ex doctis ad tedium exercuit. Quam
saxa ista quæ tu eruisti, & longe amenissimo horto tuo inui-
ctis. ac clementis. Principum Cæsaris & Regis nostri vo-
luntate adseruas, facile diluunt, ut quæ Alæ Flauianæ sub le-
gione decima Germ. expresse mentionem faciunt, quam pu-
ta legionem in Austria ad ripam Danubij excubasse contra
Germanos oppositos, non ipsi solum in Rep. Rom. ex Ta-
cito, Dione, Spartano, Antonino & P. Comæo ostendimus,
sed quotidie reperta monumenta, lateres, saxaq; testantur ab-
unde. Sunt & pleraq; alia non sane inutilia eisdem in mo-
numentis comprehensa, de cohorte milliaria, vexillatoribus,
emeritis stipendijs, Iure Italico & Magistro ac statione equi-
tum. Quæ utinam habuissem cum Reip. Romanæ Com-
mentarios instrueremus, dubio procul institutum nostrum
fœnore quodam exornassemus. Sed hæc sino, ne adulation-
is crimen incurram, ad eum præsertim qui sanguine mihi

est iunctus, & ad rem ipsam me confero hoc est monumentorum interpretationem, quæ in horto tuo adseruari diximus. Quorum primum & secundum anno M. D. LIX. prope cœmiterium S. Michaelis in ædificio nouo Serenif. Reg. Boh. erutum est, Tertium, & quartum prope monasterium S. Iacobi, in fundamento veterum mœniorum reperta sunt anno M. D. LIII. Quintum deniq; cippus videlicet, qui Claudij Censoris habet inscriptionem sub ponte portæ Scotensis extra ciuitatem, dum fossa agitur effossus est anno M. D. LVII. Sextum ad monasterium item S. Iacob. cuius inscriptio vetustate deleta legi non potest. In his militaria cœnotaphia cernuntur, qualia Athenienses quondam via sacra quæ Eleusinem ducebat & in portu Ceraumico Athænis heroibus & viris illustribus constituerant, Romani vero secus publicas vias ad pedum aliquot mensuras locare consueuerant, agri portione tantilla à Pontificibus & Auguribus coempta pro se, & heredibus ac contubernalibus suis, siue pro se solis interdum facta mentione in his, ne heredes monumentum hoc sequatur per literas. H. M. H N. S. est & pedum numerus subinde incisus à fronte viæ, vnus, & alter in agrum comparatum. Hinc Iureconsultis lex extat. Quinq; pedum nominata C. fin. regund. & vt reliqua multa vetustatis exempla omittam, quæ Romæ & in Italia supersunt, Celeiæ sane in Styria munimentum cernitur, cuius est rapsodia

TIBVLLA C. SEMPRONII: L. NEPTIS IN-
 FERNO PLVTONI TRICORPORI, VXORI CHA-
 RAE PROSERPINAE TRICIPITIQUE CERBE-
 RO MVNVS MECVM FERENS DAMNATAM DE-
 DO ANIMAM, ET HOC ME CONDO MONV-
 MENTO NE OBRVTVS DOMOS LAPSV FILI-
 IS SEX QVOS SCIPIO PATRIIS CAMERTIBVS
 A SALO ET LIBIA INCOLVMES RESTITVE-
 RAT, INDESOLATA ORBITATE SVPERSIM-
 MISER VIX ANN: XXXIX. MEN. I. DI.
 VI. HOR. SCIT NEMO, IN FRONE P. XX.
 IN AGR. P. XXXIX.

Polæ in

Polæ in Histria.

C. PROCESSO ANNO XXII. H. M. H.
S. INFR. P. XXX. IN AGR. P. XXXI.

Veronæ.

VESTAE Q. CASSIVS M. F. VARVSQ. CA-
PITONI DOMITIA L. CLARA V. F. H. M. H.
N. S.

In quorum primo pedum mentio fit à fronte viæ vi-
delicet XX. & in agrum subintellige emptum XXXIX.
In secundo pedum in viæ fronte XXX. & in agrum
XXXI. addita mentione, in priori quidem quod here-
des sequatur emptio illa literis videlicet H. M. H. S. id est
hoc monumentum heredes sequatur, in altero vero quod
non sequatur literis hoc insinuans H. M. H. N. S. Ad
quam rationem locandorum cipporum alludens nimirum
Cicero IX. Philippica, cum statuum S. Sulpicio decer-
nit, qui in legatione ad M. Antonium obierat, sic nomi-
natim scribit. Seruio Sulpicio statuam equestrem ænæ-
am in rostris, ex huius sententia ordinis statui: cir-
cumq; eam statuam locus gladiatoribus ludisq;, liberis po-
sterisq; eius, quaq; versum pedes quinq; habere, quod hic
ob Rempub. mortem obierit. Et iterum: Vtq; locum
sepulchro in campo Esquilino C. Pansa Cos. seu alio in
loco videretur, pedes triginta quaq; versus designet & quo
Seruius Sulpicius inferatur, quod sepulchrum ipsius libe-
rorum, posterumq; eius sit, uti quod optimo iure sepul-
chrum optime datum sit. Sic & versus Horatij in Serm.
intelligitur.

Mille pedes à fronte trecentos cippus in agrum.

Et Persius satyra prima:

Nunc non cinis ille Poetæ

A 3 Felix

Porro quam studiosi veteres fuerint titulorum, quos memoriam nostri homines vocant, & ex his præcipue Hebræi Græci & Romani vt passim eruta saxa ac lateres coarguunt, testatur T. Liuius lib. III. Dec. III. cum secundum Punicum bellum describit, Statua eius indicio fuit Præneste, in foro loricata, amicta toga velato capite & tria signa cum titulo laminæ æneæ inscripta, Manlium pro militibus qui Casilini in præsidio fuerant, votum fouisse, idem Titulus tribus signis in æde fortunæ positus fuit subiectus. Et rursus lib. IX. Decad. IIII. parum est victis quod victoribus satis est, plus postulant hostes quam socij habent, quæ iureiurando quæ monumentis literarum in lapide insculptis in æternum memoriam sancta atq; sacrata sunt. Cicero in Philippica nona: Maiores quidem nostri statuas multis decreuere, sepulchra paucis, sed statuæ intereunt, vi vetustate, sepulchrorum autem sanctitas in ipso solo est, quod nulla vi moueri neq; deleri potest, atq; vt cætera extinguuntur, sic sepulchra fiunt sanctiora vetustate. Ael. Spartianus in Hadriano, Et cum titulos in operibus non amaret multas ciuitates Hadrianopoles nominauit. Ammianus Traianum, herbam paritariam dictam ab Iuliano Cæsare refert, quod vbiq; titulum suum in saxi ac parietibus posuerit. Et sic intelliguntur in exemplis antiquitatis literæ passim sculptæ T. P. id est Titulum posuit. Recte enim quod memorias hominū multis sæculis tuentur Tituli Cænographia nuncupata sunt, velut etiam apex Pontificalis, quod caput tueri ab iniurijs cœli solitus sit, titulus Rom. nominabatur, Sic Apuleius in Asino scribit, auorum & proauorum titulis clarus, & Prudentius de laudibus Martyrum Cæsaraugustanorum cecinit:

*Hunc nouum nostræ titulum fruendum
Cesar Augusta dedit, ipse Christus
Iugo uiuentis domus vt dicata
Martyris esset, &c.*

Huc pertinet locus Eusebij lib. I. de Constantini Imp. vita, vt habet versio, columnis illa quidem nullas æuitimenti.

timentibus iniurias æstimata videlicet natura hominum for-
tis fragilis & caducæ commenta solacium, imaginibus æden-
dis maiorum memoriam colere se putavit, honore perman-
suro, partim adumbratione picturæ cura delibutæ, partim è
materia sculprum & dolatum expers motus simulachrū ma-
chinati sunt, qui pylas & cippos inscriptos sempiternam com-
mendacionem virtutis eorum quos habent adnotatos con-
ferre crediderunt. Talem memoriam in saxis incisam vt
longe vetustissimam commendarunt & Poetæ, Vergil.

111. *Æneid.*

*Hæc tœnem ad tumulum viridi quem cespite inanem
Et geminas causam lachrymis sacraverat aras.*

Martialis primo Epigrammaton.

Barbara pyramidum fileat miracula Memphis

Ardidus iactet nec Babylona labor

Nec trinitæ tempto molles laudentur honores

Dissimuletq; deum cornibus ara frequens,

Aere nec vacuo pendencia Mausolea

Laudibus immodicis Cares in astra ferant.

Plautus in Curculione:

Ibi nunc statuam vult dare auream

Solidam fecundam ex auro Philippeo quæ fiet

Septem pedalis, factis monumentum suis.

Sed de monumentis hæctenus, quæ passim secus viam
publicam in agris collocabantur vt à prætereuntibus aspici &
legi possent, vnde est quod sepe occurrit in historijs ac cæ-
teris passim omnibus autoribus, Ad primum, ad secun-
dum, ad tertium lapidem &c. Iam ad te me, Auun-
cule colende, conuerto, qui egregias illas reliquias vetusta-
tis tua diligentia & studio in rem literariam longe utilissi-
mo non solum eruisti & omnibus conspicuas in horto tuo
pulcherrimo adseruas, verumetiam vt ea interpretarer per-
amice hortatus es, sanguini fortasse plus quam industriæ
tribuens, cuius tamen impositi oneris spero me scopum
adsecutum esse (sine arrogantia hoc dictum sit) opera
quamtumuis & permolesta & valde intricata, quæ De-
lio quodam indiguisset, non solum quod truncata multa
erant, &

erant, & vetustate deleta, verum etiam quod solæ interdum li-
teræ dictiones integras repræsentarent, quales sunt, I S E S
P idest in suis emeritis stipendijs progressus. Hęc quoniam in
lucem ædere curasti, non tam mihi quidem, qui hoc genere
alias orbi innotui, quam historiæ studiosis rem gratam & vri-
lem præstitisse videris, ac patriæ in primis tuæ, de qua vt quon-
dam magistratibus vrbanis dextre & cum laude administratis
bene mereri cœpisti, ita nunc munimentis & propugnaculis
validissimis firmando, absoluerere beneficia nō cessas, inuicēsis.
& clementis. Principibus nostris Imperatori & regi idcirco
in familiaria iura acceptus, quorum tu quoq; auspicijs ac ad-
monitione exempla illa vetustatis vna cum mea interpretati-
one in lucem dedisti, & in communem vsum multorum
perfers, quam consulto simplici dictione sine omni leno-
cinio, ac breuissime quoad eius fieri potuit, vt biduo erat con-
fecta, in manus multorum venire passus sum, cum interpre-
tem hoc loco non historicum agam, & ad omnicin caput
me accommodare voluerim. **E**sset hoc loco in laudes tuas
digressio facienda, quas multis retro annis Principibus ac
Reip. inseruiens accumulasti, sed quoniam non in celebres
quidam Poetæ ante plures annos versus quosdam luculentos
exararunt, quos post finem lector consulat, consulto istam
præfationis partem prætereo, ac eos qui ista lecturi sunt, hoc
C. Lucilij dicto conuenio, qui se neq; ab indoctissimis neq; à
doctissimis legi voluit, quod alteri nihil intellige-
rent, alteri plus fortassis quam ipse,
bene vale Auuncule ob-
seruande.

Primæ Antiquitatis INSIGNE.

Equus cum fessore suo, est Decursionis symbolum, ut sæpe in numismatibus occurrit. Erat autem triplex Decursio: Vna militaris, sicut hodie habemus delectum, *Decursio militaris. Mustering* in quo equites cogebantur, in militia quidem, coram Magistro equitum, ordine currere, & suæ industriæ, ac equi virtutis specimen ostendere, ut in præsentis saxo, in quo etiam Magistri equitum fit mentio: Romæ vero singulis lustris in atrio libertatis, coram duobus Censoribus, in qua hi adeo qui erant de Equestri ordine, & quibus publici equi alebantur, equos suos sistere cogebantur & inspiciendos prebere, qui interdum etiam non sine nota adimebantur, non solum si animal ineptum esset, Verum etiam si ipse eques allicuius magni criminis foret compertus. Aliæ duæ decursiones, puta funebris & ludicra, non pertinent ad explicationem præsentis symboli. Funebrem deliniat Vergil. cum mortem Pallantis describit, eius habemus vestigium, in equis illis, qui hodie cum insignibus ad aras in exequijs ducuntur. Ludicram quod & Troianum dicebatur, describit Livijs lib. *Decursio funebris.* IIII. Decad. primæ, & Suetonius in Calligula. Huius imago ad nos peruenit in hastiludijs quæ passim in nuptijs, & alijs, (Tornamentis deprauata dictione pro Troiamentis) adduntur, propterea quod à Troianis originem sumpsit. Tales celebrauit in quinto Æneid. apud Vergil. Ascanius filius Æneæ, cum suis equitibus cõmilitonibus: fuitq; ipse primus iuuentutis Princeps, hoc est ductor turmæ. Qui postea mos durauit, ut Augustorum filij Troianis ludis præessent, & monetam signarent cum symbolo equitis & inscriptione **PRIN: IUVENTV:** Id quod non solum creberrime in Suetonio ac cæteris historicis occurrit, verum etiam passim in numismatibus veteribus ac saxis animaduertitur. Ad quem vetustiorum morem & præcipue funebris decursionis alludens Vergilius libro vndecimo Æneidos cecinit.

B Iam pa-

*Iam pater Æneas, iam curuo in littore Tarchon
Constituere pyras, huc corpora quisq; suorum
More tulere patrum, subiectisq; ignibus atris
Conditur in tenebras altum caligine cœlum
Ter circum accensos cincti fulgentibus armis
Decurrere regos, ter mœstum funeris ignem
Lustrare in equis, vllulatusq; ore dederunt.*

Porro militaris decursionis, erant duo genera, pedestris & equestris cuius in præsentis saxo icon est. Pedestrem delineat Titus Liuius libro IIII. Dec: v. in Macedonici belli descriptione, Iuuenes etiam quidam Romani ludicro Circensi ad vsum belli verso, partem humillimam muri ceperant. Mos erat tum, nondum hac effusione induc̃ta, bestijs omnium gentium circum complendi, varia spectaculorum conquirere genera, nec semel quadrigis, semel desultorio misso vix vnus horæ tempus vtrumq; curriculum complebat. Inter cætera saxageni ferme iuuenes, interdum plures apparitoribus ludi, armati inducebantur, horum inductio in parte simulachrum decurrentis exercitus erat, ex parte elegantioris exercitij, quam militaris artis, propiorq; gladiatorium armorum vsum cum alios decursus ædidissent motus, quadrato agmine factis scutis supra capita densatis, stantibus primis, secundis submissioribus, tertijs magis & quartis, postremis etiam genu nixis, fastigiatam, sicut tecta ædificiorum sunt, testudinem faciebant. Hinc quinquaginta ferme pedum spacia distantes duo armati procurrebant, coniunctiq; inter se ab ima in summam testudinem per densata scuta cum euasissent, nunc veluti propugnantes per oras extremæ testudinis, nunc in media inter se concurrentes, haud secus quam stabili solo persultabant. Et quæ sequuntur quæ prolixius Vegetius libro I. de re militari, cap. xxvii. & libro secundo capite xxiii. Aul. Gellius septimo Atticarum, capite III. & Ælianus in libello de aciebus instruendis, tractant. Sed reuertor ad equestrem decursionem, cuius icon præsentis in saxo est, Eques, sequente altero cum vexillo legionario, ad quam alludens scribit Dionysius vi. antiquitatum: In honorem apparitionis castrorum eiusq; victoriæ, quæ

riæ, quæ ad lacum Regillum parta est, equites in equis sedentes, transuehi incipientes, à templo non Honoris, sed Martis extramurano, pergentesq; per forum iuxta ædem Castoris substitere. Suetonius in Augusto cap. de bellica virtute, Equitum turmas frequenter recognouit, post longam intercapedinem reducto more transuectionis, sed neq; detrahi quenquam in transuehendo ab accusatore passus est, quod antea fieri solebat. Et sic intelligendus est locus. Val. Maximi libro secundo de institutis antiquis, Equestris vero ordinis iuuentus omnibus annis bis urbem spectaculo sui sub magnis autoribus celebrat die Lupercalium & equitum probatione. Et subdit, Trabeatos vero equites Idibus Iulij Q. Fabius transuehi instituit: Commemoratur hunc morem & Plinius libro xv. naturalis historię, & ad eundem Fabium Rutilianum initia deriuat, lege Liuium lib. nono Dec. a. Et sic intelliguntur versus Claudiani in sextum Honorij consularum.

Hic & belligeros exercuit area iusus
 Armatos hic sepe choros, certaq; vagandi
 Textas lege fugas, inconfusosq; recursus
 Et pulchras errorum artes, iocundaq; Martis
 Cernimus, insonuit, cum verbere signa magister
 Mutatos ædunt pariter tunc pectora motus
 In latus inlisis clypeis aut versus in altum
 Vibratis graue parma sonat mucronis acutum
 Murmur & umbrarum pulsu modulante ressaltans
 Terreus alterno concentus clauditur ense.
 Vna omnis submissa phalanx, tantæq; salutant
 Te princeps galeæ, partitis inde cateruis
 In varios docto discurritur ordine gyros
 Quos neq; semiferi Gortynia tecta iuuenti
 Flumina, nec crebro vincant Meandria flexu,
 Discreto reuoluta gradu, torquentur in orbes;
 Agmina, perpetuisq; immoto cardine claustris
 Ianus bella præmens leta sub imagine pugne
 Armorum innocuos paci largitur honores.

Et quoniam de decurfione militari nobis sermo est, admonendus est mihi lector, locum huic exercitio deputatum

ΚΑΤΑ ΔΡΟΜΟΝ Græcis, latinis vero decursorium siue diribatorium appellatum fuisse. Quem postea Franci in aulas suas translatum à Troiani ludi voce Tournamentum ac Turnizam nominarunt, vt in hanc vsq; diem nullam regiam, nullamq; arcem esse videamus, quæ non huiusmodi locum aliquem amplum habeat, in quo maiores nostri Turnizare hoc est pedites decurrere solebant, & se in armis mutuo congressu exercere, vulgo Turnitz dicunt. Hinc Cicero de reditu suo ad senatum: quando (inquit) vlla dignitate tot rogatores, diribatoresq; custodesq; vidistis. Et Plinius in decimo sexto scribit. Quæ diribatorio superfuerat viginti pedibus breuior, Apul. secundo asini aurei, diribatores plusculi splendide cincti, fercula copiosa scitule subministrata. Meminit huius vocis & Marcell. libro decimo octauo, Dum hæc in castris Constantij quasi per lustra aguntur & scenam & diribatores venundatæ subitæ potestatis præcium per potiores diffunditant domos. Lege plura apud Iuriconsultos titulo de action: Amphi. Recipio me ad vexillum, quod pedes qui sequitur gerit, id quod ostendit equitem illum legionarium fuisse ac vexillatorem, de quo ordine posterius dicturi sumus. Illius admonendus est mihi lector, vexilla antiquiora diuersæ formæ extitisse à nostris, atq; ex hasta pependisse, vt ex antennis velum naus, vnde & vexillum diminutiue quasi paruum vexillum nominatum fuit. Ad quod alludens scribit secundo Vegetius: Equitum alæ dicuntur ab eo quod ad similitudinem alarum ab vtraq; parte protegunt acies, quæ nunc vexillationes vocantur, quia velis hoc est flammulis vruntur. Fuisse autem diuersa à signis vexilla testantur hæc Taciti verba, quæ libro vigesimo leguntur, simul excidijs castellorum imminebant quæ à præfectis cohortium incensa sunt, quia defendi nequibant signa vexillaq; Et libro primo, Adstantem concionem, quia permixta videbatur di scedere in Manipulos iubet, sic melius audituros responsum, vexilla præferri, vt id saltē discerneret cohortes. Et libro decimo septimo, Interfecto Orphidio Benigno plurima signa vexillaq; ex hostibus rapuit. Porro in talibus vexillis, quorū ad nos reliquæ quædam peruenerunt in templis si triplicem scissuram ac crucem demas, quæ ob memoriam passio-

riam passio-

riam passionis Dominicæ, ac Trinitatis mysterium Christiani adiecere. Imagines Deorum ac Imperatorum fuisse pictas ex Tacito colligitur, qui libro decimo octavo sic scriptum reliquit. Octava erat ac septima Claudiana imbutæ fauore Othonis, quamvis prælio non interfuissent, Aquileiam tamen progressæ, perturbatis qui de Othone nunciabant, laceratisq; vexillis nomen Vitellij præferentibus. Huc pertinet illud Appiani libro secundo ciuilibus belli, cum de legione quinta loquitur: Qua ex re Cæsaris exercitus adeo exhilaratus est, ut quinta iegio elephantis se opponi postularit, eaq; imprimis victoriam adepta sit, & ex hoc nunc etiam eidem legioni elephantum vexillis inscribuntur. Et iterum, quod dedecus permolestè ferens Cæsar, copias prope Cordubam in aciem eduxit, insigne ut prius venerem, anteponebat illis, Pompeius è contra pietatem. Sic Suetonius in Vespasiano, cum Vespasianum laudibus ferrent, assensere cuncti, nomenq; eius vexillis omnibus sine mora inscripserunt. Huc alludere videtur & Lampridius in Diadumeno: His ita gestis signa in castris & vexilla fieri Antoniana iussit, fecitq; Bassiano simulachra ex auro & argento. Et Marcellinus libro vigesimo septimo, Signo igitur per buccinas dato, cum pede collato res agi cepisset, insueta vexillorum facie territi steterunt Germani. Sic pariter Eutropius in Constantino scribit, Christi ipsum imaginem ac crucem omnibus vexillis inseruisse. Tum vero (inquit) letus reditus, & de victoria iam securus, signum crucis, quod in coelo viderat, in militaria vexilla transformat, ad quod pertinet carmen Claudiani Poetæ in bello Gildonico.

*Festinant adeo vexilla moueri
Neruius insequitur meritisque vocabulo felix
Dictaque ab Augusto legio.*

Et rursus libro primo in Eutropium.

*Aut quod in hoc poterat vultu flagrare ruboris
Pro victore redit peditum vexilla sequuntur.*

LITERAE LAPIDIS.

T. FL. VERECVND.
MAG. EQVI. S. ALAE. I. FLA.
BRIT. ○○. G. R. IVR. ITALICI. AVG.
XXXXS. XIX. I. S. E. S. PRO.
F. PRISCINVS VEX.
ET INGENVS HAERED.

LITERARVM EXPLICATIO.

Tito Flauio verecundo
Magistro equitum, stationis alae primae Flauiae
Britannicae milliariae cohortis Romanae, Iuris Italici, aucto
quadraginta stipendijs, decimo nono anno in suis emeritis
stipendijs progresso,
Flavius Priscinus vexillator,
& ingenus haeredes.

VOCVM INTERPRETATIO.

*Familia
Flauia.* **F**lauia familia cuius Vespasianus Titus, & Domitianus
Caesares fuerunt, in multas gentes minores diuidebatur,
quarum passim inueniuntur praeter Verecundorum, Vopi-
scorum, & Constantiorum nouas, etiam antiquae Sabino-
rum. Suetonius, Gens Flauia obscura illa quidem, ac si-
ne vllis maiorum imaginibus, Sed tamen Reip. nequaquam
poenitenda. Vbi gentis exordia repetit, à T. Flauio Pe-
tronio Municipe Reatino, qui bello ciuili partium Pompe-
ianarum Centurio fuerat. Et verisimile est hunc Verecun-
dum vel Flauianorum stirpis fuisse, vel Libertinum. Nam
& peculiare praenomen T. id est, Titi, Veluti habuit author
gentis Petronius, & Caesares Vespasianus & Titus ita & in
hoc saxo exprimitur Titus Flau. Alias si esset scriptum Ti.
legendum foret Tiberius, vt vetustatis periti nouerunt.

*Magi-
ster equi-
tum.* **M**AGISTRI EQVITVM in prima Repub. maioris
erant

erant dignitatis, Dictatoribus subiecti, Sed inclinante imperio præfecti alarum Magistri nomen asciscebant, qui modo dicuntur *Xithmaister*. De præfectis Liuius tertio punici belli. M. Statilium præfectum cum turma Lucanorum equitum exploratum misit, qui ad equitauit portis. Tacitus lib. secundo: Igitur in ripa fluminis à Fabio Frontone præfecto equitum vincitur. Marcellinus lib. xvi. Et quod indignitati rerum est assignandum, periclitanti Cæsari Marcellus equitum Magister agens in stationibus proximis. Ecce quod stationibus præerat Magister equitum, cuius præsentis Saxo mentio aperta est. Tales magistri equitum describuntur sub Imp. Constantio & Valentiniano, in Rhetijs Arbitio, sub Constantino apud Marcellinum libro decimo quinto, & sub Valentino in Rhetijs, Theodosius libro vigesimo octauo apud Marcellinum, & Mamertinus in Illyrico lib. xxii. eiusdem.

S. id est, stationis. Erant autem stationes triplices: Equitum de qua intelligenda est præsentis inscriptio, hodie vulgò vocamus *Sin halt*. De qua Cæsar quinto belli ciuilib: Cæsar equitum turmas suorum iubet in hostium equitatum, qui ad oppidum in statione erat, impressionem facere. Liuius libro quarto Decad. quintæ Stationum quoq; moram mutauit, armati omnes & frenati equites qui diem totum perstabant. Alia erat statio vigilium vulgò *die Schiltwacht*. Liuius libro nono Decad. primæ. Perpulit quoq; adiuncta mœnibus Rō. castra & vt sex millia ab oppido remouerentur, fore vt minus Intentæ in custodiam vrbs diurnæ stationes & nocturnæ vigilie essent. De nauali Liuius lib. septimo Decad. iiii. Inde ad Helles ponti fauces nauigat, & decem nauibus in statione contra Abydum relictis.

A L A E, id est alæ. Erat autem ala Equitum quod Macedonibus Agema vulgò *Sin geschwader* continebat mille equites si integra esset, cuiusmodi præsentis inscriptionis fuerat. Cui idcirco nota millenarij numeri **OO** adiecta fuit. Gellius lib. decimo sexto. Quod circa legiones dextra sinistraq; tanquam in auium corporibus disponerentur. Alas diætas refert. Tacitus libro primo. Sequitur ardorem militum

Cæsar iunctoq; ponte transmittit duodecim millia è legioni-
 bus, sex & viginti socias cohortes, & octo equitum alas. Quod
 autem in prouincijs tutelæ gratia Alæ fuerint, qualis & Fla-
 uiana fuit, Vnde nomen Viennæ inditum est Flauiana &
 per syncopen, prima syllaba dempta, Viana Wien, testa-
 tur Tacitus libro decimo nono, Mota & Dacorum gens nun-
 quam fida, tum sine metu, abducto è Mæsia exercitu. Sed
 prima rerum quieti speculabantur. Vbi flagrare Italiam bello,
 cuncta inuicem hostilia accipere, expugnatis cohortium
 alarumq; hybernis. Talis ala fuit Cæciensis ad Tulnam Au-
 striæ. Vnde *Zeysselmair* Ala Auriana cuius meminit Ta-
 citus lib. decimo nono in finibus Norici ac Vindeliciæ, vn-
 de *Nied* oppidum nomen accipit. Ala Canine fatum
 in Phrysijs, de qua Tacitus lib. quarto, Ala Brigantina cu-
 ius Tacitus libro decimo octauo, Ala Asciburgensis ad Rhe-
 num, de qua Tacitus in vigesimo. Ala stablefiana apud Mari-
 anum, & ala Tamj in Alpibus Norici, cuius extat inscriptio
 Salisburgi.

*Ala
 Norici*

*Flauia-
 na Mu-
 nicipiū
 Vienna
 Au-
 striæ.* I. F L A. id est, primæ Flauix, Vnde Flauianum dictum
 est muni cipium, quod Germani prima syllaba dempta Vi-
 anam dixerunt & postea corruptè Viennam (nam Viennam
 Vianam dictā, fundatio cœnobij Scotensis, & liber Eugippi.
 Item Otto Frisingensis libro secundo de vita Friderici primi
 capite trigesimo secundo testantur) Huius quidem primæ
 Flauix Britannicæ milliariæ sæpe fit mentio intractu Panno-
 niarum, præsertim prope Gratz & in Cilia, Vbi monumen-
 tum tale legitur.

T. VARIO CLEMENTI AB EPISTOLIS AV-
 GVSTORVM PROC. PROVIN. BELGI. ET V-
 TRIVSQUE GERMA. RHOETICAE MAVR. ET
 CAESARIENS. LVSITANIAE CILICIAE PRAE-
 F. EQVITVM ALAE BRITAN. MILLIARI

Et iterum.

Et iterum.

**L. VALLERIO PRISCO VIEM. PRAEF. II-
CON. DVATERCIAE ET SECUNDAE EQVITA-
TVM TRIB. LEG. X. FRETENTIS. PRAE. ALAE
FLAVIANAE.**

Codex Rom: praefecturae meminit in Pannonijs dua- *Ala Fla-
rum alarum Flavianarum primae & secundae ad Milliare Mu-
nicipium Germanicum, Valeriae, quod nimirum à cogno-
mento Milliariae alae, nomen ad posteros transmisit. Nec du-
bium sane est in Pannonijs, ac praecipue Valeria, hoc est su-
periori, Cuius nostra Austria pars est, Alas excubasse, quan-
doquidem Flavia familia isthic omnes honores militares ac-
cepit, vt de Vespasiano Caesare quem constat praefuisse Pan-
nonijs, subinde Tacit. mentionem facit, praesertim in de-
cimo nono libro. Nam Flavianum, inquit, omissa Pan-
nonia ingressum Italiam & discrimini exemptum. Et rur-
sus ab initio libri eiusdem: Meliori fato fideq; partiū Flavianarum
duces consilia belli tractabant, illic agitauere placeret, ne
obstrui Pannoniae alpes.* *niana in
Panno-
nys.*

BRIT. id est Britannicae, hoc enim cognomen ala ista habu- *Flavia
it Flauiana, & à T. Flauio Vespa. Ca. accepit cui' opera Clau. familia
in subiuganda Britania vsus est, restante Suetonio, Claudio Vespasi-
Principe Narcisi gratia legatus legionis in Germaniam mis-
sus est, Inde in Britanniam translatus, duas validiss. gentes su-
perq; xx. oppida & Insulam Vedem Britanniae proximam
in deditonem redegit.* *ani in
Britan-
nia clara*

○ **C.** id est milliariae cohortis, de qua scribit Veget. lib. *Millia-
11. cap. vi. Sciendum est in vna legione decem cohortes esse
debere, sed prima cohors reliquas & numero militum, & di-
gnitate praecedit. Nam & genere & in institutione literarum
viros electiss. quaerit. Haec enim suscipit aquilam, Quod
praecipuum signum Rom: est, in exercitu, & totius legio-
nis insigne, haec imagines Impp. hoc est diuina & praesentia
signa veneratur. Habet pedites mille centum quinque,
equites* *hors &
fuerit
Rom:*

equites loricatorum cxxxii. & appellatur cohors Milliaria. Est igitur verisimile Alam istam ex cohorte milliaria extitisse legionis vt puta Decimæ.

Ius Italicum quo modo differrebat à Iure Romano. IUR ITAL. Id est, iuris Italici, de quo Iurecons: in titulo de Censibus xviii. Iuris inquit Italici sunt Troas, Berytus, & Dyrachium, addidit Vlpianus eodem, Iuris Italici est Syria Phoenice splendidis. Tyriorum colonia, Vnde mihi origo est. Erat autem Ius illud, quod etiam Latij dicebatur, diuersum à Iure Rom. & vero ciue Rom. Et inuenio duplex extitisse: Aliud cum facultate petendi Magistratus, quemadmodum hi habuerant qui in ipsa vrbe habitabant. Aliud erat sine hac prærogatiua, quale habebant Romanæ coloniae in prouincijs externis. Hinc Tranquillus scribit, Gallos impetrasse à Cæsare Iulio, Ius Latij, non tamen habuisse facultatem adipiscendi honores. Nam multis postea annis Claudius Cæsar hoc primum legitur Gallis concessisse Aulo Vitellio & L. Vipsano Coss. & ad huiusmodi duplex Ius Latij alludit Suetonius, scribens multas ciuitates sua merita allegantes Latinitate vel ciuitate donatas. Porro inter ciuitates vel colonias Iuris Latini, aliæ poterant donari ciuitate Romana, aliæ non. Scribit enim Appianus Alex. plures Italiæ populos belli socialis temporibus ciuitate donatos, sed in suffragiorum lationibus minus hi habebant priuilegij, quam ciues Rom: vetustiores. Ita vt planè diuersa extiterint, ciuitate donari, ciuem Romanum esse, & Ius Latij habere. Coloniae quidem latinæ in Italia cis Padum ciuitate donabantur: Transpadanæ autem & Transalpinæ in Illyrico & Gallia ius modo Italicum seu Latij habebant. Vnde scribit Spartianus in historia Seueri Cæs. Neapolitanis & Palestinensibus Ius ciuitatis à Seuero esse sublatum, quod contra eum in armis fuissent. Strabo Pompei magni pater, multas Transpadanas colonias deduxit, quas non quidem nouis colonijs constituit. Sed veteribus colonis manentibus, Ius dederat Latij, vt possent habere quod cæteræ vrbes Latinæ. Refert Plinius in Hispania multas vrbes Ius Latij consecutas fuisse. Ex quibus omnibus constat Ius Latij siue Italicum minoris fuisse prærogatiuæ, quam Romanum.

Romanum. Habebat autem priuilegia Ius Rom: hæc ferme: Libertatem perpetuam, & aduersus supplicia & virgas immunitatem. Vnde Cicero pro domo sua. Nemo ciuis Rom: aut ciuitatem aut libertatem potest amittere, nisi ipse author sit factus. Secundo quod de eo nemo nisi Rom: ciuis poterat iudicare. Ad quod alludens Liuius v. Decad. 111. Per senatum agi de Campanis, qui ciues Rom: sunt iniussu populi non video posse. Hinc legitur apud Suet. quod cum Cæs. Nouocomensibus dedisset ius ciuitatis Marcellinum Tribunum illud prohibuisse & Decurionem Nouocomensem publice flagris cecidisse, cum hac exprobratione, vt meminisset se ciuem Rom: non esse. Sic Paulus Apostolus in actis se à flagris & tortura exemit, ciuem se Rom: adseuerans. Quarta erat prærogatiua, militare in Rom: legionibus quod Ius etiam Latinum habebat, Vnde in Palatinis Theodosij officijs legimus in legione Rom: militasse etiam Neruios, Britannos, Dacos, Barauos, Belgicos, Rhætos. &c. Quintum erat priuilegium, vt filij forent in potestate parentum, qui alioqui sub præsidibus, cogebantur ad militiam & seruitutem vt hodie à Turcis nati captorum. Hinc illud est, quod tradunt Antonium statuisse ad deterrendas gentes limitaneas, vt qui ciuitatis Rom: ius non haberent è potestate patrum exirent, & militare cogerebantur. Qua de re Iureconf. L. Vend. de his qui furt. sui insti: de pa: po: § fin: lege.

AVC. XXXXSXIX. I. S. E. S. PRO, id *Stipendia emerita que fuerint.* est, aucto quadraginta stipendijs decimo nono anno in suo emeritis stipendijs progressus. Ad quem locum explicandum pertinet quod scribit Liuius secundo Deca: v. in oratione M: Popilij Centurionis. Sex coronas ciuicas inquit accepi XXI. stipendia annua in exercitu emerita habeo & maior sum quinquaginta Tacitus lib. primo. Atrociss: Veteranorum clamor oriebatur, qui tricena aut supra stipendia numerantes mederetur fessis. Et iterum, Satis per tot annos ignauia peccatum, quod tre-
cena &

cena & quadragena senes, & plerunq; truncato ex vulneribus corpore tollerent, ne dimissis quidem finem esse militiae, quadagesimum stipendium Cecinna parendi aut imperitandi haber. Et sic intelliguntur voces, quod cum auctus esset stipendijs pro veteranorum praerogatiua adipiscenda. Ex his iam in praesenti, emerita haberet XIX & ad eum numerum fuerit progressus. Huc alludens Dion Casius, Decretum sub Augusto fuerat vt praetorianis militibus stipendia post XVI. annum emerita essent, alijs vero post vigesimum.

VEX. id est, Vexillator erat praefecto seu Magistro alae subiectus, qui tantam manum Equitum ducebat, quae sub vexillo vno gubernabatur. Veget. libro II. Equitum alae dicuntur ab eo quod ad similitudinem alarum ab utraq; parte protegant acies, quae nunc Vexillationes vocantur a velo, quia velis, hoc est, flammulis vtuntur. Huc alludens Tacit. libro XVIII. Et ex ipsa vrbe haud spernenda manus, quinq; praetoriae cohortes, & equitum Vexilla cum legione prima. Suet. in Galbae historia. Illud mirum admodum fuerit neq; praesentium quenquam Imp. auxilium ferre conatum, & omnes qui accerserentur spreuisse nuncium, excepta Germanorum Vexillatione, haec ille. Notandum est autem Vexillariorum. Quorum subinde meminit Tacit: aliud genus fuisse militum, nempe pedites sub vno Vexillo in legione merentium. Comprehen-
debat autem vexillum in centuria L. & LX. interdum pedites Livijs libro V. dec. IIII. Dum perturbatos & trepidantes viderent, instruerent si restitui ordines fuissent
 integro rursus eo prelio & dubio dimi-
 caturos inferre vexillarios
 iussit signa.

*Vexilla
 tor E-
 quitatus*

*Vexilla
 rij diuer-
 si a ve-
 xillati-
 one.*

WIENER STAATSBIBLIOTHEK
KUNSTHISTORISCHES MUSEUM
KUNSTGESAMTSCHAFT
KUNSTHISTORISCHES MUSEUM
KUNSTGESAMTSCHAFT
KUNSTHISTORISCHES MUSEUM
KUNSTGESAMTSCHAFT

T FL BARBI V
ETERALAE I FL
AVG BRIT
∞ C R LICI
MEMOR FR
ATRI SVO POSVIT

SECUNDVM MONVMENTVM.

CVM insigni Britanniae Insulae, hoc est aquila super piscem stante. Sic enim & Sicilia Insula triangulo, vel trium pedum triangulari coniunctione, supra piscem videlicet insulae symbolū reperitur vsa in moneta. Aliud insigne equi, homine sequente & caudam attrahente, est publicus equus, qui equestris Ordinis optimo cuique aiebatur, & qui in lustris à Censoribus si aliquid in se crimen eques admisset, publice non sine ignominia adimebatur. Quem equum publicum in prouincijs Rom: Decurionibus Municipiorum & Coloniarum aiebant, qui idcirco equi publici dicebantur, vt habet antiquitas in Collegio Viennae.

*Insignia
veteris
Britanniae.*

*Publicus
equus.*

P. CLAUDIO PALLANTI REPENTINO AD
LECT. INTERTRIBVNITIOS. LEG. PR. PR. PRO-
VINTIAE AFRICAE PRAETORI LEG. PR. PR.
PROVINTIAE ASIAE. LEG. AVG. LEG. X. G.
C. IVL. MAGNVS DEC. COL. CARN. EQVO PV-
BLICO EX. V. DECVRIA DIGNISS.

*Quinta
Decuria*

Porro quintam Decuriam adiecisse Augustum Tranquil. est author. Est autem verisimile hunc T. Flauium Barbium iam veteranum equitem puta decurionem in Municipio Flauiano, factum equum publicum ob emerita stipendia. De qua re meminere praeter Iuricons: Historici Liuius libro quarto Decad. tertiae. His superioribus illisque equi adempti qui publicum habebant, tribusque moti omnes aerarij facti. Et libro nono Decad. quartae P. Ebutius cuius pater publico equo stipendia fecerat. Et libro septimo tertiae: Illis omnibus & multis erant adempti, qui Cannensium legionum equites in Sicilia erant, addiderunt acerbitati etiam tempus, ne emerita stipendia procederent his qui equo publico commeruerant, sed dena stipendijs equis priuatis facerent. Huc pertinet historia, quae est apud Plutarchum de

*Decuriones
Municipiorum.*

*Emerita
stipendia
Historia
elegans
de equo
publico.*

C Pompeio

Pompeio Magno. Dulcissimum etiam spectaculum ipse plebi fuit, cum bene actæ militiæ iudicium subiisset. Mos namq; Romæ apud Equestres est, cum per legitimū tempus à quoq; militatum, equum per medium fori duci coram viris duobus publice præsentib. quos censores nuncupant. Illisq; quemlibet ducum ac Impp. sub quibus militatum sit, recensere. Deinde censorum iudicio subijci, qui iuxta cuiusq; meritum vel laudem vel infamiam tribuunt. Huic præfecturæ tum erant Censores Gellius & Lentulus viri dignitate, ornatuq; insignes, insidebantq; curuli. Adhos cum equites quidam subituri iudicium prodijissent ritè, Cognitum est Pompeium in forum descendere, qui alia sui Magistratus insignia secum afferens, equum tamen manu adducebat, vt vero appropinquans notior esset factus, iussu licitoris cedere, equum iuxta curulem sistit. Erat tum ingens populi admiratio ac silentium. Censores ad tantæ rei conspectum & reuerentia & leticia opprimit. Deinde eorum alter qui senior erat incipit. Interrogo te Pompei Magne, militias omnes iuxta disciplinam absoluisti. Tum Pompeius per magna voce inquit, iuxta disciplinam militarem absolui, omnesq; sub me ipso Imp. Quod cum audiuisset circumfusa plebs, acclamauit &c.

*Monu-
menta
de Equo
publico.*

Et sic intelliguntur monumenta multa
Patauij in Italia.

T. VETIDVS. **T. F. STRA.**
P. T. VALENS. IIII. VIR. I. D.
QVINQ. PONT. SIBI ET T.
VETIDIO POTENTI FILIO.
EQVO PVBLICO ANN. XX.
DI. IIII. D. V. T. F. T.

Auximi Italiæ.

DI. OPIO CAPITONIQ. CAMVDIOQ.
F. T. N. T. PRIN. VEL IVDICI SELECTO.
EX DECVR: TRIB: LEG: VIII. AVG: PRAEF.
FABR. PATRONO. COL: AVXIM.

Brixia.

Brixia.

P. PLADITIO. C: F: CLODIANO EQVO
PVBLI: DECVR: BRIX: C: PLADITIVS.

Romæ

D. M.

M. ATINIO. AF. F. PAL. PATERNO SCRIBAE
ÆDIL: HON: VSVS AB IMP. EQVO. PVBL.
HONOR. PRAEF. COH. II. BRACCAR. AVGSTA
EX TRIB: LEG: X. FRETENSIS. A DIVO
TRAIANO IN EXPEDITIONE PARTICA DONIS
DONATO.

Spoleti.

M. SEPTIMIO. M. FILIO. HON. SEPTIMIANO
EQVO PVB. IIII. VIRI. I. D. PRAEF.
FABR. ROMAE.

LITERAE LAPIDIS.

*Inscri-
ptio se-
cūdi mo-
numenti*

T. FL. BARBI VETERA
ALAE. I. FLA. AVG. BRIT.
OO. C: R: LICI.
MEMOR FRATRI SVO POSVIT.

LITERARVM EXPLICATIO.

Titus Flavius Barbicus Veteranus.
Alæ primæ Flaviæ Augustalis Britannicæ.
Milliarie cohortis Romanæ Licinus.
Memor fratri suo posuit.

C 2 Nodi

Nodi omnes in superiori monumento explicati sunt. Est autem verisimile, Alam primam Flauiam Augustalem cognominatam fuisse ab Augusto, videlicet. T. Flauio Vespasiano, quem res multas præclaras gessisse in Britannia, xx. vrbi- bus, & Insula Vecte subiugatis, sibi. Claud. Imperante, supra ex Suet. ostendim'. Porro cū periphrafi longa in priori monu- mento cōmemoratur aucto stipendijs quadraginta xix. eme- rita accessisse, hic vna voce veteranus indicatur. Siquidem *Vetera- norum Anni.* xvi. annis impletis, ante Augustum veterani euadebant, & in colonias admittebantur, postea ad xx. & ultra vacationis honestæ tempus extendebatur, & veteranorum priuilegia capie- bantur, vt est apud Iureconf. C: in quibus, Conf. colon. Dom. *Vacatio triplex honesta Causaria & Ignominiosa.* accu. poss: Et in L. Si aper ff. de furt. Huc pertinent verba Alex: Appiani in quinto. Deinde laudatis exercitibus atq; ordinatis victoriæ præmijs Cæsar in Italiam, vt militibus agros domusq; deligeret profectus est. Tacit. lib: xii. Sed & Agrip- pina quo vim suam socijs quoq; nationibus ostenderet, in op- pidum Vbiorum in quo genita erat Veteranos coloniamq; deduci imperat. Et rursus. In quo promptius veniret Colo- nia Camalodunum valida veteranorum manu deducitur.

Liber hoc loco cum veteranorum mentio facta sit de vaca- tionibus sermonem extendere, atq; vt de vacatione causaria, cui dabatur commeatus, & ignominiosa ad quam exauctora- tio siue expunctio pertinebat, nihil dicamus (de quibus con- sulte duodecimum Codicis de his qui à principe vacationem acceperunt) sane Romano in exercitu præcipua prærogatiua erat honestam habere missionem, qua accepto diplomate non solum sacramento liberabantur, verumetiam si exissent anni emeriti stipendij in colonias mittebantur agris, acceptis, vt re- liquum vitæ tempus in quiete exigent, ad quod vacationis genus, cui missio honesta debebatur alludit Linius sexto Decad. tertiæ, vt suppleret de legionibus, quibus Pub. Cornel. Proprætor in Sicilia præesset dum ne quem militem legeret ex eo numero, quibus senatus missionem reditumq; in patriam negasset. Idem lib: ii. Decad. iii. Pro centurionibus M. Po- pilius, qui biennio ante consul fuerat ita verba fecit: Milita- res homines & stipendia iusta & corpora atate & assiduis la- boribus confecta habere, nihil recusare tamen, quo minus o- peram

peram Reip. dent, id tamen depræcari, ne inferiores ijs ordi-
 nes, quam quos cum militassent, habuissent, attribuerentur P.
 Licinius Cofs. Senatusconsultum recitari iussit, primo quod
 bellum senatus Perseo iussisset nec vlli qui non maior annis
 quinquaginta esset, vacationem militiæ esse. Et lib: ix. Decad. *Vacatio*
 III. Senatusconsultum factū est, vt singulis his centena millia *militiæ.*
 æris quæstores vr bani ex erario darent, vtq; consul cum tribu-
 nis plebis ageret, vt ad plebem primo quoq; tempore ferrent,
 vt P. Eubucio emerita stipendia essent, ne inuitus militaret, *Emerita*
 neue censor ei equum publicum assignaret. Idem VII. primæ *stipen:*
 Dec. Consul educto in æstiuam milite, dum quietos Samnites *duplicia*
 habebat, exercitum purgare missionibus turbulentorum ho-
 minum instituit, alijs emerita dicendo stipendia esse, alios gra-
 ues iam ætate aut viribus parum validis. Quo loco tria vaca-
 tionum genera exprimuntur, ad quas alludens scribit & Cor-
 nel. Tacit. lib. xx. deniq; quibus ætas & iusta stipendia dimissi
 cum honore, alij ob culpam, sed carptim, ac singuli quo tu-
 tissimo remedio consensus multitudinis extenuatur. Et sub
 finem primi libri, Edixit Tiberius militare ærarium, eo sub-
 sidio niti, simul imparem oneri Remp. nisi vicesimo militiæ
 anno veterani dimitterentur, ita proximæ stationis male con-
 sulta, quibus xvi. stipendiorum finem expresserant. Et rursus,
 igitur volutatis inter se rationibus, placitum vt epistolæ no-
 mine principis scriberentur, missionem dare xx. stipendia me-
 ritis. Et iterum eodem lib. Rosponsum à concione est, man-
 datum dementi Centurioni quæ perferret. Is orditur à missi-
 one à sedecim annis de præmijs finitæ militiæ. Et sic intelli-
 gitur monumentum, quod apud Mogunciacum superest.

F L. IULIO MATERMO VET LEG. XXII. P. P. F. MISSVS HO-
 NESTA MISSIONE EX DVPLICARIO FL. SABINVS ATI-
 LIVS VETERANVS ET IVLIVS REGINVS MILES LEG. XXII.
 FRATRES ET HEREDES.

Tulnæ in Austria supra Viennam opera D. Lazij erutum saxum
 cum inscriptione.

P. AEL GERMANO VETER. EX DEC. ET CASSIAE VALEN-
 TINAÆ EIVS ET PVBLII AELII SABINIANO ET GER-
 MANO DEC. G. IVL. COLON. AQVIL A MILITIS ET P.
 VALENTINAE SORORI EIVS M. PAETVS RVFFINVS DEC.
 ET II. VIR LEG. X. ALAE OECIENS PERFICI CVRAVIT.

Quibus ex locis ac monumentis non solū intelliguntur,
quæ paulo ante de emeritis stipendijs diximus, & quæ de decu-
Emeri- rijs ac decurionibus prolixè tractant cum Historici, tū Iurif.
ta stipen- ac præcipue Pomp de verb. signif. & Callistratus in L. nō tan-
dia. tum ff. de decur: ac Vlpianus etiam in L. qui ad tempus & ma-
iores ff. eod. Marcianus in L. milites & missionū, de re militari.
Verum etiam quæ de cōmeatu hoc est facultate discedendi à
militia ex vacatione causaria Marcel. Iurecon. scribit de pœnis
Comme L. ne legati & L. prima. Item de mun. L. quoties & L. Titius.
at' quid Quale & illud est Vlp. Senatores liberum commeatum vbi-
sit. cunq; velint morandi arbitrium impetrauerunt, domiciliū in
vrbe retinent, & Pauli Iurisc. , qui cōmeatus spacium excelsit
emansoris vel desertoris loco habendus est. Refert & Modest.
Iurisc. si ad diem commeatu quis non veniat, perinde crimen
statuendum esse ac si militiam deseruisset. Et sic intelligun-
tur loca Historicorum Cæs: 2 ciuil: Eodem tempore ex legi-
onibus omnibus milites, qui aut morbo impediti, aut comme-
atu dato cum signis non potuerunt ante transire in Aphricā,
ad millia quatuor equites cccc. funditores, sagittarij; mille,
vno commeatu Cæsari occurrerunt, Liuij lib. iii. Decad: iii.
Et deinde per omne æstiuorum tempus magna parte sine cō-
meatu ab signis dilabebantur. Et lib: viii eiusdem: Et noctū
quidam prædatum in agrum circa pacatum ierant, postremo
interdiu ac propalam sine commeatu ab signis abibant. Taciti
lib: xvii. Namq; gregarius miles aut tributum annuū pen-
debat, pars manipulis, pars per commeatu. Suetonij in Ti-
berio, Venit etiam in suspicionem per quosdam beneficij sui
centuriones à commeatu castra repetentes. Et Plinij in epi-
stola ad Traianū, & multas & omnes publicas causas petendi
commeatu reddidisti. Talis est & Spartiani in vita Hadriani
locus. Nam cum ad quendam scripsisset vxor sua quod volu-
ptatibus detentus & lauacris ad se redire noller, atq; hæc Ha-
drianus per frumentarios cognouisset, petente illo commea-
tum, Hadrianus ei lauacra & voluptates exprobauit. Ammia-
nus lib: xxvii. deniq; edictis propositis impunitateq; promissa
desertores ad procinctum vocabat & multos per
diuersa libero commeatu dispersos.

DAL. CAVNIM
 FLALAT. INIONE
 7 2 A... I... S...
 S... C... I...

TER TII MON V. menti Insigne.

MVlieris imago est, manu puerum complexa prætexta indutum sub qua stola apparet. Cæterum prætexta puerorum peculiare vestimentum erat, vt interim de Triumphali Sacerdotali ac Militari nihil dicamus, formam habebit pallij sine manicis, vt ex his loci autorum elucescit Liuij lib. tertio Decad. tertiæ, cum de Pacuuij Calanij adolescentis consilij cum patre communicatis de interficiendo Hannibale Capuæ loquitur, consilium (inquit) affero pater, quo non veniam solum peccati, quo defecimus ad Hannibalem impetremus à Romanis, sed in multo maiori dignitate & gratia simus Campani, quam vnquam fuerimus. Cum mirabundus pater, quid nam esset id consilij, quæreret, prætexta reiecta ab humero latus succinctum gladio nudat. Sic Spartianus in Hadriano. signa mortis hæc habuit. Natali suo vltimo, cum Antoninum commendaret, prætexta sponte delapsa caput ei operuit. Porro puerorum ac adolescentum peculiare genus vestimenti prætextam extitisse, vt virorum togam, testantur autores Liuius lib. quarto Decad. quartæ, in oratione Valerij Purpura viri vtimur prætextati in magistratibus, in Sacerdotijs liberi nostri prætextis purpura togis vtentur. Quo loco & ad triplicem prætextam alludit, & vnde sit dicta prætexta ostendere videtur, eiusdemq; forma cum toga fuisse, nisi quod breuior prætexta extiterat, toga ad talos vsq; diffusa, & quod prætexta purpuram habuerit in extremis suffultam, vnde & dicta est Cicero in dialogo Amicitia. Pueri togam sumentes prætextam deponebant. Idem tertia in verrem. Neq; te tam commouebat quod ille cum toga prætexta quæ non sine bulla venerat. Et in Antonium, Tenes ne memoria, prætextatum te concoxisse hoc est pupilli bona consumpsisse. Cæterum originem huius vestimenti puerilis à Prisco Tarquinio Rō: rege deducit Macrobius supra somnium Scipionis, ita nominatim

natim scribens Tullus Hostilius Rex Rom: tertius debellatis
Hetruscis fellam curulem, lictoresq; & Togā pietam atq; præ-
textam quæ insignia magistratuum Hetruscorum erant, pri-
mus vt Romæ haberentur, instituit. Sed prætextā illo sæcu-
lo puerilis non vsurpabat ætas. Erat enim vt cætera quæ enu-
merauimus, honoris habitus. Sed postea Tarquinius Demarathi
exulis Corinthij filius Priscus, quem quidam Lucumonem
vocatū ferunt, Rex tertius ab Hostilio, Quintus à Romu-
lo, de Sabinis egit triumphum, quo bello filium suum annos
quatuordecem natum, quod hostem manu percusserat, & pro
concione laudauit & bulla aurea prætextaq; donauit, insi-
gniens puerum vltra annos fortem, premijs virilitatis & ho-
noris. Nam sicut prætexta magistratuum, ita bulla gesta-
men erat triumphantium, quam in triumpho præ se gere-
bant, inclusis intra eam remedijs quæ crederent aduersus in-
uidiam valentissima. Hinc deductus mos vt prætexta & bul-
la, in vsum puerorum nobilium vsurparentur, ad omen & vo-
ta conciliandæ virtutis, ei similis, cui primis in annis mune-
ra ista cesserunt. Alij putant, eundem Priscum, cum is sta-
tum ciuium solertia prouidi principis ordinaret, cultū quoq;
ingenuorum puerorum inter præcipua duxisse, instituisseq;
vt patricij bulla aurea cum toga, cui purpura prætextitur, vte-
rentur duntaxat illi, quorum patres Curulem gesserant magi-
stratum, cæteris autem vt prætextis tantum vterentur, in-
dultum: sed vsq; ad eos quorum parentes equo stipendia iu-
sta meruissent. Libertinis vero nullo iure vti prætextis lice-
bat, ac multo minus peregrinis. Hæc ille, quæ coarguunt, hunc
adulescentulum cuius est in saxo imago Romanum exitisse
patricium & quod in exteris prouincijs obiisset, Stola simi-
liter quadrata indutum fuisse, de qua posterius dicam. Nunc
morem deponendi prætextam anno ætatis quartodecimo
ostendemus. Erat solemnitas huiusmodi ferè, cum annos
ætatis filij attigissent quatuordecem, à parentibus in forum
ducebantur, vbi rafa prima lanugine, ablata prætexta, toga
longa induebantur à Prætoze, quem ritum Tyrocinium ap-
pellabant. Vnde scribit de seipso Cicero in Lelio: Ego
autem à patre ita eram deductus ad Scæuolam sumpta virili
toga. Huc pertinet illud Appiani Alex. libro quarto ciuil.
belli:

belli: Atilius prætexta deposita togam sumpturus, amicorum turba stipatus, ut mos fuit ad sacra & ad templa ducebatur, exorto rumore, cum in tabulis proscriptum esse intellexisset, amici seruique deseruere omnes. Et sic intelliguntur versus Saryrici.

Ille metit barbem, crinem hic deponit amanti.

Et rursus.

Hic prætextatos referunt Artaxata mores.

Venio ad stolam, hoc est, quadratam illam sub prætextâ tunicellam. Erat autem duplex stola, sacra, quam Appianus lib. v. ciuil. belli describit, & cuius adhuc in sacris vel umbra mansit: His hunc in modum constitutis (loquitur autem de M. Antonio) hiemem Athenis cum Octauia vxore egit, quemadmodum in Alexandria cum Cleopatra prius egerat, quæ enim ab exercitibus missa fuerant solum detulere. Ipse simplicitate quadam priuati cultus, principantis loco usus est, nam veste quadrangula, calciamento Attico utebatur. Erat etiam stola muliebris, de qua Cicero in Antonium: Sumpstisti virilem togam, quam statim muliebrem stolam reddidisti. Et in Verrem: Erat admodum amplum signum cum stola. Ad quod genus vestimenti alludunt etiam Poetæ.

Martialis: *Quisquis stolæ purpuræue contemptor.* Et lib. iiii.

Rugidiorem cum gestas stola frontem.

Tibullus: *Impediat crines nec stola longa pedes.*

Statius i. Syl: *Hinc eques hinc iuuenum cætu stola mista laborat.*

Cæterum mulieris imago quam adolescentis prætextati matrê fuisse verisimile est, duplici tunica ornata apparet, quarum postremam breuiorem Cycladem arbitror, alteram sub illa muliebrem palliatam, ad quas alludens scribit Vopiscus in Bonoso. Nunc tamen quoniam placuit Bonoso Hunilam dari, dabis ei iuxta breue infra scriptum omnia, tunicas palliolatas hyacinthinas, subsericas, tunicam auro clauatam, subsericam, librilem vnam, inter velatas dilores duas. Et in historia Saturnini, ibi tamen cum cogitare cepisset tutum sibi non esse si priuatus viueret, deposita purpura, ex simulachro Veneris Cycladê vxoris sumpserit.

Meminit eiusdem vestimenti muliebris Trebellius Pollio in Zenobia, quæ cum Odenato marito, imperiû aduersus Aurelianum inuaserat. Conuiuata est imperatorio more ad conciones geleata processit cum limbo purpureo, gemis dependentibus: per vltimam fimbriam, media etiâ Cyclade veluti fibula muliebri adstricta. Huc alludens scribit etiâ Apollin. i. Epist. Iam quæ virgo tradita est, cum corona sponsæ palmata consularis Cyclade p̄nuba.

D TEXTVS

Textus Monumenti, Sed

VETVSTATE MAGNA EX PARTE DELETI.

DAL. CAVIN. M. {id est.} Daldio siue Dalmatico Caunio
FL. ALAE IN LONE. { } Flauianæ alæ in legione (Magistro.

HOc monumentum nulla opus habet explicatione, cū de Hala Flauiana ac Magistro equitū supra dictum sit prolixè. Legionem vero arbitror fuisse decimam Germanicā piā felicem, quæ & Alauda dicebatur, quam à Cæs. Iul. scriptam ex Alpibus ipse Cæsar testatur, & cuius opera Ariouistum regem Sueuorum ad Rhænum vicit, vt eo euentu Germanica forsitan nominata sit felix & pia, Alaudaq;. Hæc tamen ad Rhænum composita fuerat præsidio Belgio relicta, tamen M. Aurel. Cæs. cum adductis per Traianum XIII. Gem. & XIII. Ger. in Daciam, Marcomanni Sueuica gens Pannonijs depopulatis Italiæ fines inuasissent, ad ingruentis belli necessitatem à limite Rhæni abductam post illam memorabilem de Marcomannis victoriam Danubij præsidio reliquit. De qua quidem victoria præter, Capitolinum, Eutropium & Orosum. Lucianus etiam in Alexandro prolixè scribit. Hinc est quod vetustiores autores qui Antonios antecesserunt, vt Cor. Tacit. Appian. & alij XIII. Gem. & XIII. Ger. in Pannonijs meminere, recentiores vero, vt Antonius ipse, Ptol. Dion, & Vopiscus decimæ Germanicæ, quam quod contra Germanos secundariò victoriam Rom: iuuisset sic dictū crediderim. Hinc illud est Capitol. in Marco. emit & Germanorum auxilium contra Germanos, omni præterea diligentia parauit legiones ad Germanicum & Marcomannicum bellum. Est autem verisimile Germanicæ cognomen additum non temerè, sed ad differentiam reliquarum eiusdem numeri legionū hoc est, decimæ Hispanicæ, decimæ Iudaicæ siue Ferratensis & decimæ Syriacæ siue Armenicæ. Porro huius ipsius legionis innumera monumenta in Austria & præsertim ad ripam Danubij eruuntur, quorum rapsodias magna ex parte in opere nostro Reip. Rom. adnotauimus, partim vero in ædibus nostris Viennæ supersunt.

D. M. A. V. R. S. I. A. E. G. O. N.
C. A. R. L. S. S. I. M. A. N. O.
X. M. L. S. E. R. S. I. V. S.
V. E. T. L. X. G. A. M. V. S. S. I. B. I.
E. T. S. I. S. F. E. C. I. T.

D M
AVRELVRSVLAECON.
CARISSIME ANNO.
XLVI.L SEP.CELSIVS
VET.L.X.G.VIVVSSIBI
ET SVIS FECIT.

TEXTVS MONV- MENTI QVARTI.

D. M.
AVREL. VRSVLAE CON.
CARISSIMAE ANNO XLVI.
SEP. CELSINVS
VET. LEG. X. G. VIIVS
SIBI ET SVIS FECIT.

LITERARVM EXPLICATIO.

Dijs manibus.
AVrelius Vrsulæ coniugi
Carissimæ anno (subintelligæ ætatis mortuæ) XLVI.
Septimus Celsinus
veteranus legionis decimæ Germanicæ viuus
sibi & suis fecit.

Omnia in hoc monumento clara sunt vt explicatione non egeant, præterquam veterani vocula, quæ tamen si superioribus sit explanata, tamen duorum generum veterani fuerunt milites scilicet, qui in veteranis legionibus merebant, & nondum vacationem honestam acceperant, cuius ordinis mentio fit in secundo monumento, & qui vacationem ob merita stipendia impetrauerant (de quibus dictum est supra) iam in colonias erant missi, rudeq; iam donati, quietis munia ciues agebant ac decuriones iudicia complebant, cuius dignitatis fuisse Sept. Celsinum de quo præsens loquitur monumentum vel vestitus imaginis testatur, toga videlicet, quæ Decurionum erat ac Senatorum patrociorumq;. Et cum toga multorum generum fuerit, toga prætexta, toga fusa, toga arcta, toga picta, toga pulla, toga candida & pura, toga militaris & toga muliebris, hanc quidem, cuius icon in saxo videtur, militarem existimo, de qua scribit Liu. lib. iiii. Dec. v. (Sulpitius Prætor vim togarum & triginta tunicarum & equos deportanda in Macedoniam, præbendaq; arbitrato Coss. locauit. Et lib. ix. Dec. iiii. Stipendium eius anni duplex & frumentum sex mensium im-

peratum sagaq; & togæ exercitui. Et lib. vii. Dec. iiii. Inter hæc Phocæa sedicio orta, quibusdam Antiochum multitudinis animos auocantib. graua hiberna erant, graue tributum, quod togæ quingentæ imperatæ erant cum quingentis tunicis. Huc pertinet quod Capitol: scribit, Per Brundisium veniens in Italiam togam & ipse sumpsit & milites togatos esse iussit, qui locus intelligendus, de arctiore toga, non de fusa qua Romæ patricij ac Senatores utebantur. Porro toga utraq; supra breuiorem tunicam iniiciebatur ac mœnicis carebat, quemadmodum in præsentî imagine apparet. Hinc scribit Gelli. vii. notium cap. xii. Viri autem Romani primo quidem sine tunicis toga sola amicti erant, postea substrictas ac breues tunicas citra humerum desinentes habebant, quod genus Græci dicunt **EXCOMIDAS**. Ac tamen præsentî momento prima fronte quasi manicas habere appareat, tamen si recte aspicias, non manicas, sed complicatâ super brachia videbis, ita enim toga induti incedebant Rom: vt sine negotio reijcere possent. Hinc Li: lib. viii. Dec. i. Pontifex etiam togam prætextâ sumere iussit, & velato capite manu subter togam ad mentum extenta. Sic Tranquil. cum necem Iul. Cæs. describit, reuertiq; & in aliud tempus gestu differenti, ab utroq; humero togâ apprehendit (& subdit) utq; animaduertit vndiq; se strictis pugionibus peti, toga caput obuoluit, simul sinistra manu ad ima crura deduxit, quo honestius caderet. Sed venio ad Decuriones, qui cû multorum generum fuerint, puta, qui in Decurijs Rom: fuerant, Palatij, Cubiculi & ædilitij, quorû subinde Tranquil. & Marcell. meminere, hic tamen de Decurionibus Colonarijs tractamus, qui ex veteranis ob emerita stipendia ab Imp. constituebantur. Qualem nimirum Septimium illum Celsinum extitisse præfati sumus. De quibus Pompon: Iuris: de verborû signi: tradit, inter initia cum colonix deducerentur, decima pars eorum, qui deducebantur consilij publici causa eligebantur. Sic Callistratus Iuris: in L. non tantum ff. de decur: minores annis xxv. elegi Decuriones ex veteranis nisi ex causa non posse scribit, contra maiores annis lv. inuitos ad decurionatus honorem non solitos vocari. Plura lege apud Vlp. in L. Qui ad tempus § maiores ff. eodem. Ad huiusmodi Decuriones ex veteranis completis emeritis stipendijs electos alludit
Cicero

Cicero pro Sestio, Recita quid decreuerint capuæ Decuriões. Et rursus: L. Manlius est cū reliquis Neapolitanis ciuis Rom: factus, Decurioq; Neapoli. Tranquil. in Augusto, qui de Magistratib: vrbicis, Decuriones Colonici in suam quisq; coloniam ferrent, ac necubi honestorū copia deficeret, aut multitudinis soboles. Capitol. in Gordianis: Tunc quidā Mauritius noīe potens apud Aphros decurio iuxta Tysdrū nobiliss. post hac oratione apud plebē in agro suo veluti concionabund' est locutus. Porro Decurionū illorum erant discrimina, nā Tribunus inter hos erat, qui & digniss: dicebatur. Erāt & equi publici ex equitum veteranorū genere quibus equi alebantur publici, erant Duumvirales. Quatuorvirales, Sexvirales, Septemvirales &c. Quorū vestigia in Veneta & Noribergensi Rep. videmus, *Die sieben Herren/ die serherm/ die vierherm.* Erant & curiales qui ad publica officia erant adstricti, quorū cōditio ^{Curiales} caput pessima existimare, quod à præsidib' & tributorū ex actio ^{qui fuerint.} ribus inquietabantur, & tenuiorū onera subire cogebantur, & ideo prohibita illis erat prædiorū alienatio, ne solum verterent euitandorum munerum causa. De quibus Iuris. in tit. si curialis relicta ciuitate, rus habitare maluerit lib. x. cod: de prædijs Decurionū non alienandis. Quorum sepe etiam meminit in epistolis Cassiodorus cū Theoderici Regis ad hos scripta adducit. Erant deniq; ex Decurionibus & iudices selecti & ampliss: honoris, qui sub Rom. Decurionib. fuerant, qualis fuit Iul. Magnus qui Cl. Pallanti Claudij Cæ. liberti inscriptionē posuit, quæ Viennē in pariete Collegij legitur, qui cū esset Decurio Carnunti Coloniae, Cl: Pallati Legato prætorio Prouintia Asiæ & Aphricæ Equo publi. & ex quinta Decuria digniss. monumentum posuit. De qua quidē Decuria scribit noīatim Tranquil. in Augusto, ad quatuor Iudicū Decuriā quintā addixit ex inferiori censu, quæ Ducennariorū vocaretur, iudicaretq; de leuiorib. summis. Ad huiusmodi Decuriões veteranos Coloniares alludit monumen. & præcipue Vienn. vbi etiā Decurionis legionis eiusdem mentio fit, & in altero Quatuoruiralis Decurionis, & in tertio veterani Decurionis.

Viennæ in Collegio:

P. CLAVDIO PALLANTI HONORATO REPENTINO ADLECT.
 INTER TRIBVNITIOS LEG. PR. PR. APHRICAE PRÆTORI
 LEG. PR. PR. P. PROVIN. ASIAE LEG. AVG. LEG. X. G. C. IV-
 LIVS DEC. D 3 COL.

COL. KARN. EQVO PVBLICO EX V.
DECVR. DIGNISS. L. D. D. D.

Augustæ in domo Peutingeri.

PERPETVAE SECVR. C. IVLIANVS
IVLIVS DEC. MVN. IIIIVIRAL. SIBI
ET SECVNDINAE PERVINCAE CONIVGI
CARISS.

Cæleix Styriæ in fracto lapide.

ET CIVMEN. CANDR. AN. XXXXII.
MATRI ET VERNIA ET AN. XXIII.
ET GVINIO IPSEO VET. ET DECVR.
MVN. ET COMMIL.

Porro de ornamentis Decurionalibus, officio decretis, Albo, ac vacatione cæterisq; ad hoc munus pertinentibus prolixè in Reip. nostra tractauimus.

Cæterum de Decima legione sub qua is Decurio fuerat Coloniaris, puta Carnunti, vbi est hodie Petronellæ pagus, etsi in tertio monumento satis dictum sit, libet tamen virtutis eius legionis testimoniæ ex autoribus adferre. Quorum primus Cæsar I. gallici belli, cum terrorem Rom: in exercitu ob Ariouisti Regis Sueuorum aduentum, in oratione sua recenset. Quod si præterea nemo sequatur, tamen se cum sola decima legione iturum, sibiq; eam cohortem prætoriam futuram, huic legioni Cæsar & indulsit præcipue, & propter virtutem confidebat maxime, hac oratione habita mirum in modum conuersæ sunt omniū mentes summaq; alacritas atq; cupiditas belli gerendi innata est, princepsq; decima legio per tribunos militū ei gratias egit qd' de se optimum iudiciū fecisset. Appian: Alex. li. II. Ciuilis cū Cæsar cum Pompeio conflictū in Pharsalo delineat, Cæsar duces aderant. Sylla, Antonius & Brutus, ipse vt adsueuerat decimæ legioni præfedit. Idē in Celtica historia de eod. Iul. Cæsar locutus. Neruij tamen aliquando illū terga dare coegerunt cū exercitu ad iter properantē, inopine adgressi plurimos ex suis occidissent, nam ductores ordinū atq; turmarum fere duces oēs cōfecere, ipsumq; in tumultū quendam cum scuti feris redactū, per circuitum obsederunt, verū legione decima a tergo incumbente ad sexaginta millia eorum oppressa sunt, qui ex Cimbrorū Teutonunq; progenie exitere.

Tranquil.

Tranquil. in vita Iulij, quia fiducia ad legiones quas è Repub. acceperat alias priuato alias publico sumptu addidit, vnam etiam ex Transalpinis conscriptum vocabulo quoq; gallico Alauda enim appellabatur. Quam disciplina cultuq; Rom. institutam & ornatam vniuersam ciuitatem donauit. Et sic intelliguntur multa loca Ciceronis in Philippicis cū Alaudas Antonij, quos & veteranos vocat, & in ciuitatem inter Decuriones receptos inuehitur. Quam Alaudam nominatam ab insigni eius auiculæ, quam cum in galeis tum vexillis præferbant. Hinc Cæs. v. ciuil. belli. Tum miles non sum inquit Tyro, sed de legione decima Veteranus. Tum Labienus non agnosco inquit signa Decumanorum. Quæ declarant Alaudam istam ex Germanis conscriptam decimam fuisse. Quæ idcirco & Germanica & Pia Felix & Alauda & veterana passim in monumentis & lateribus apud nos in Austria creberime erutis, quorum exempla quædam meis ædibus asseruantur, cognominatur, vt dubium nullum sit, hanc ipsam esse decimam legionem, cuius Dion Casius lib. LV. Ptol. lib. tab. Europæ, & Antoninus in descriptione itineris è Sirmio Laureacum, meminere, & cognomen adiicientes GER. id est Germanica. Et si autem hanc legionem à Cæs. in gallijs multis annis ad Rhenum excubasse, in Belgio, vel ex Antonini itinerario & Tacito constet (cum scribit lib. XXI. vbi de bellis intestinis Belgicis, Vespasiano imperante tractat, tantumq; belli superfuit, vt præsidio cohortium, alarum, legionum modicis villis quadripartita Ciuilis inuaserit, Decimam legionem Arenaci, secundam Batanadori vadamq; cohortium alarumq; castra,) tamen verisimile est hanc posterius, cū nudato limite Danubij Traianus Cæsar in Daciã XIII. gem. inde abduxisset, & aduersus Marcomannos, qui nudatum limitem infestis signis perruerant, Danubio hiberno frigore conglaciato, Marcum Cæs. à Rheno hanc decimam Alaudam exciuisse, belloq; confecto tutelæ Pannonijs reliquisse. Hinc Capitoll. in M. Aurel. scribit, cum belli Marcomannici necessitatem exaggerat, latrones etiam Dalmatiæ & Dardaniæ milites fecit, armauit etiam Diocinitus, emit & Germanorum auxilia contra Germanos, omni præterea diligentia parauit legiones ad Germanicū & Marcomannicum bellū.

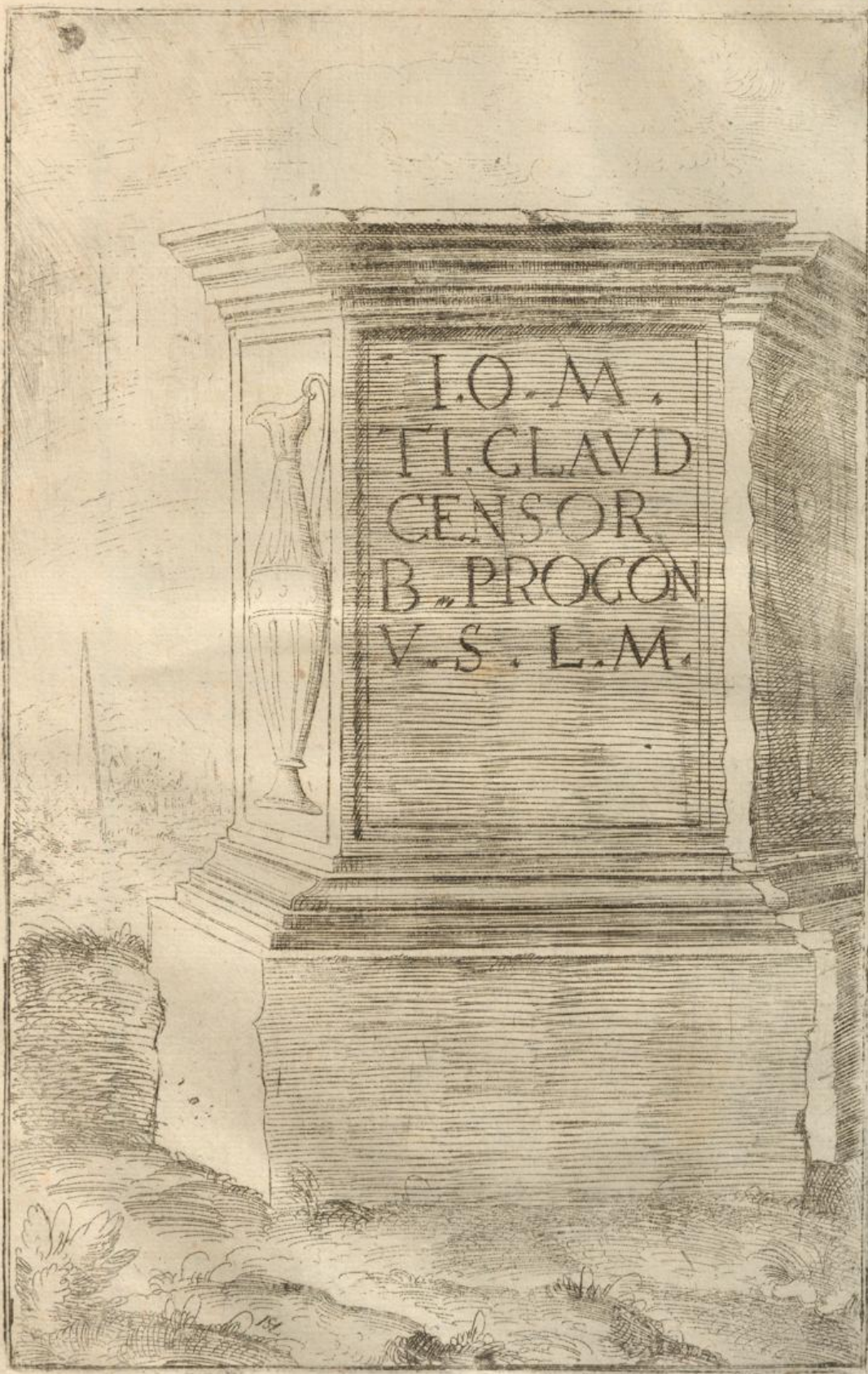
Porro

Porro multis annis hanc ad ripam Danubij excubasse vbi Austria Hungariam attingit vna cum sibi subiectis alis Ceciensis & prima Flauiana (à quibus diximus Ceisenmuro ac Viennæ nomina indita) non solum liber Noticiarum ostendit qui ad Carnuntum hanc depingit, & Epistola Aureliani ad Probum, qui post Cæsar fuit, (vt est apud Vopiscum Aurelianus Augustus Probo sal: vt scias quanti te faciam Decumanos meos sume quos Claud. Cæs. mihi credidit, isti enim sunt, qui quadam felicitatis prærogatiua præsules, nisi futuros principes habere non norunt) verumetiam cippus contestatur qui in ædibus meis Viennæ adseruatur, sub Gordiano primo positus vtpote Æmiliano & Aquilinio Coss. cuius est talis inscriptio.

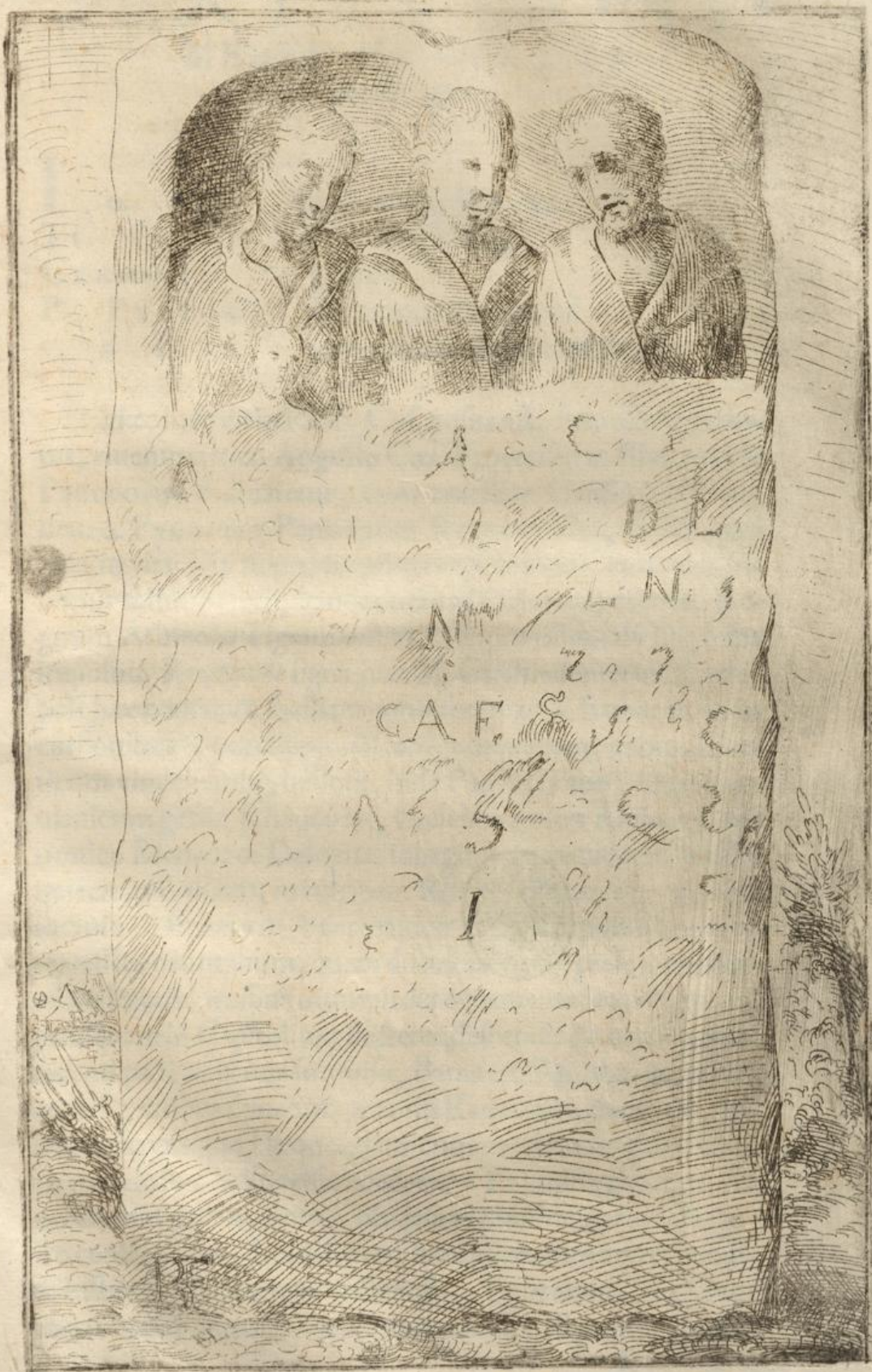
FORTVNAE CONSEQ. GENIOQ.
 HVIVS LOCI HONORATE I. IUNI
 TIBERIANICI TRIB. MIL. LEG. X. G.
 P. P. F. F. T. CLAD. VALENTINVS
 CORNICVLARIVS EX VOTO ÆMIL.
 ET AQVIL. COSS.

IN quo monumento bis pia & bis foelix cognominatur, cum in lateribus alijsq; his etiam literis P. F. id est pia foelix cognominetur, & interdum literis additis ALAV. id est Alauda, quod illustri argumento est eandem illam pannonicam decimam legionem Alaudæ Cæsarianæ reliquias extitisse, vnde insignia primævis Austriæ principibus quinq; aurearum Alaudarum accessisse non solum Cuspinianus aurtumat, verum ipsi etiam in peructustis Annalibus legimus.

TEXTVS MONV- MENTI QVINTI IN paruo cippo.

I.	o. M.	Ioui optimo Maximo.
TI.	CLAVD.	Tiberius Claudius
CENSOR		Censor
P.	PROCON.	Pannoniæ Proconsul
v. s. L. M.		vorum soluit. Legit memoriam.

Hæc inscriptio à Tib. Cæs. posita est, dum adhuc priuatus, viuentis vitrici Augusto Cæs. Proconsul in Illyricum & Pannoniam ordinaretur, cum potestate Censoria & Batonem & Pynnetem Pannonum Reges vicisset, vt est apud Suet. in vita Tib. Stipendia prima expeditione Cantabrica tribunus militum fecit, deinde ducto ad Orientem exercitu Regnum Armeniæ Tigrani restituit, ac pro tribunali Diadema imposuit. Recepit & signa, quæ M. Crasso ademerant Parthi, post hæc comatam Galliam anno ferè rexit & Barbarorum incursionibus & principum discordijs inquietam, exhinc Rheticum vindelicumq; bellum, inde Pannonicum, inde Germanicum gessit, Rhetico atq; vindelico gentes Alpinas, Pannonico Brencos & Dalmatas subegit, Germanico XL. millia traiecit in Galliam, iuxta ripam Rheni sedibus assignatis collocauit. Et iterum a Germanico in urbem post biennium regressus, triumphum, quem distulerat egit, prosequentibus etiam legatis, quibus triumphalia ornamenta impetrarat, ac priusquam in Capitolium flecteret, descendit è curru seq; præsedenti patri ad genua submisit, Batonem Pannoniorum ducem in gentibus donatum præmijs Rauennam transtulit, gratiam referens quod se quondam cum exercitu iniquitate loci circumclusum passus esset euadere. Et subiungit mox: Ac non multo post lege pro Coss. lata vt prouincias cum Augusto communiter administraret, simulq; censum ageret condito lustro in Illyricum profectus est. Quæ abundè declarant monumenti textum, censorem eum in Illyricum, cuius

E erat

erat Pannonia pars, profectum scribit Suet. & sub se legato habuisse cum triumpharet, id quod Proconsulis dignitatem coarguit, ad quod pertinet, quod idem refert, Nam sub idem ferè tempus Quintilius Varus cum tribus legionibus in Germania periit, nemine dubitante, quin victores Germani iuncturi se Pannonijs fuerint, nisi debellatum prius Illyricum esset, quas ob res triumphus ei decretus est, multi & magni honores, censuerunt enim quidam vt Pannonicus, alij vt Inuietus, nonnulli vt pius cognominaretur. Eiusdem cum belli Pannonici à Tiberio gesti tum proconsulatus meminit & Velleius Paterculus, qui sub hoc Cæsare in Pannonijs primo equitum se præfectum, postea legatum egisse testatur, Subinde bellum Pannonicum, quod inchoatum Agrippa, Marcoq; Vinitio aucto Cofs. Magnum atroxq; & peruicinum imminabat Italiae per Neronem gestum est, gentes Pannoniorum, Dalmatarumq; nationes, situmq; regionum ac fluminum, numerumq; & modum virium excelsissimasq; & multiplices eo bello victorias tanti Imperatoris alio loco explicabimus. Et iterum, sed insequenti æstate omnes Pannonia reliquijs totius belli in Dalmatia manentibus pacem petijt, ferocem illum tot millium iuuentutem paulo ante seruitutem minatam Italiae, conferentem arma, quibus vsa erat apud flumen nomine Bathinum, prosternentemq; se vniuersam genibus Imperatoris, Batonemq; & Pynnetem excelsissimos duces, captum alterum, alterum deditum iustis voluminibus ordine narrabimus. Et iterum (quod sub eo Velleius in Pannonijs militarit,) Hoc tempus me functum ante tribunatu castrorum Tiberij Cæs. militem fecit, quippe protinus ab adoptione missus cum eo præfectus equitum in Germaniam, successor officij patris mei cœlestissimorum eius operum per annos continuos viii. præfectus autem legatus spectatus pro captu mediocritatis meæ adiutor fui. Et iterum, Ipsa asperrimæ hiemis initio regressus Sisciam legatos inter quos ipsi fuim⁹, partitis præfecit hibernis, per omne belli Germanici Pannoniciq; tempus, nemo è nobis, gradumue nostrum aut præcedentibus aut sequentibus inbecillus fuit, cuius salus ac valetudo non ita sustentaretur Cæsaris cura, & causam belli ostendens (& quod quæstor eo bello fuerat ante proconsulatum)

consulatum) Proximè duobus Bathoni ac Pynneti ducibus
autoritas fuit, in omnibus autem Pannonijs non disciplinæ
tantummodo, sed linguæ quoq; notitia Romanæ, plærifq; eti-
am literarum vsus & familiaris animorum erat exercitatio.
Itaq; Hercules nulla vnquam natio tam maturè belli consilio
bellum indixit ac decreta patrauit, oppressi ciues Rom. tru-
cidati negociatores, magnus vexillariorum numerus ad inter-
necionem ea in regione, quæ plurimum ab Imp. aberat cæ-
sus, occupata armis Macedonia, omnia & in omnibus locis
igni, ferroq; vastata, quia tantus etiam huius belli motus fu-
it, vt stabilem illum & fortunatum tantorum bellorum ex-
perientia Cæs. Augusti animum quateret atq; terreret, habiti
itaq; delectus, reuocati vndiq; omnes veterani, viri, fœminæq;
ex censu libertino coactæ, dare militem, audita in senatu vox
principis, decimo die ni caueretur, posse hostem in vrbs Ro-
mæ venire conspectum. Senatorum equitumq; Romano-
rum exactæ ad id bellum operæ, omnia hæc frustra præpa-
rassemus, nisi qui illa regeret fuisset, itaq; vt præsidium mi-
litum Respub. ab Augusto ducem in bellum poposcit Tibe-
rium, finita equestri militia designatus Tribunus, in quæ-
stura deinde remissa sorte prouinciæ legatus eiusdem ad eun-
dem missus, quas nos primo anno acies hostium vidimus:
Ex quibus apparet Cl. Tiberium per omnes militares gradus
ascendisse ad Proconsulatum, ad quem alludens idem sub-
iungit, præpositus Illyrico subita rebellionem cum semiplena
legione vicesima circumdatus, hostili exercitu amplius xx.
millia hostium fudit fugauitq;, & ornamentis triumphalibus
honoratus est, ita placebat barbaris numerus suus, ita fidu-
cia virium, vt vbiq; Cæsar esset, nihil in se reponerent.
Ad hoc bellum Pannonicum gestum à Tib. Nerone Cæs.
cum adhuc priuatus esset, imperante Augusto, alludit etiam
Naso in consolatione ad Liuiam Tiberij matrem.

Quod spes implerunt, maternaq; vota Neronis
Quod pulsus roties hostis vtroq; duce
Rhenus & alpinæ valles & sanguine nigro
Decolor infecta testis Iturgus aqua.

E 2 Danubiusq;

Danubiusq; capax & Dacius orbe remoto
Appulus huic hosti perbreue pontis iter.
Armeniusq; fugax & tandem Dalmata supplex
Summaq; dispersi per iuga Pannonij.
Et modò Germanis Romanus cognitus orbis
Aspice quam meritis culpa sit vna minor.

Hæc omnia cippi præsentis inscriptionem ad vnguem
declarant, quam à Claudio Tib. positam diximus cum Pan-
nonijs debellatis Proconsul præsedisset vt Tranquil. scribit,
& Romæ censum egisset. Nouerunt enim antiquitatis periti,
in prænominibus T. solum Titum significare. T. vero ad-
iectum i Tiberium. Quale aut cum Proconsulis tum Cen-
soris in Rom. Repub. munus fuerit, in Repub. nostra proli-
xè ostendimus, quæ tediosum esset loca repetere. Et sic in-
terprætationem succinctam concludimus, nam sextum mo-
numentum cum litteræ vetustate perierint enu-
cleandum suscipere nolimus, cum di-
uinandū nobis fuisset, quod
facere non solemus.

SEQVVTVR

SEQVNTVR DO-
CTORVM ALIQVOT VIRORVM E-
LEGIAE IN ARMA D. HERMETIS SCHALLAV-
czeri Cæs. Maieft. Consiliarij, & Architecturæ
præfecti, scriptæ anno M. D. XL.

In Insignia D. Hermetis

SCHALLAVCZER PRÆTORIS VIENN.
& Rom. Reg. Maieftatis à Consilijs Ioannis Ro-
sini Præpositi Viennensis, carmen.

QVod vigil & fuluo Mauortius adstat in auro
Gallus, & elato gutture læta canit.
Quid nisi virtutis decus est, & laudis auitæ,
Quod tribuunt magnis inclyta facta viris.
Territat indomitos, ferus ales voce leones,
Nec finit ignauas temporis ire vices.
Stant animi vitam certa pro morte pacisci,
Aut cadit aut cæso victor ab hoste redit.
His tibi quæsitum, maiores artibus Hermes
Transmittunt, sera posteritate, decus.
Degenerem non te bello, nec rebus agendis,
Esse alacres animos consiliumq; potens.
Curia præcellæ testatur clara Viennæ,
Et populus, patriæ qui vocat vsq; patrem:

In eiusdem insignia Georgij

LOGI PRÆPOSITI VRATISLA-
VIENN. EPIGRAMMA.

ALes vt excubitor custodia fida domorum est:
Vtq; idem intrepidus fortia bella gerit.
Prouidus & fortis, sic consul & ipse Viennæ
Pannoniæ, sese Marte togaq; gerit.
Effigiem hinc galli sublata voce canori,
Aptum insigne sibi ritè Salauczer habet.

E 3 Aliud

Aliud in eadem arma Cla-

RISSIMI VIRI, DOMINI PHILIPPI GVN-
delij, I. V. Doctōris, & Cæsarei Consiliarij.

Portio, Cæsarei non contemnenda senatus
Hermes, progenie nobilis, arte potens.
Moribus illustris, cuius iussuq; fideq;
Munitur firmis patria præsidijs.
Cæsaris inuicti auspicijs, atq; omine fausto,
Impensisq; tuo nec minus ingenio.
Dum struis hæc opera, ingenti molimine cunctis
Miranda, arcendis hostibus apta magis
Insistisq; vigil magno, prudensq; labori
Dispensans opera, consilioq; regens.
Hinc dono Diuûm, fatiq; & munere Regum,
Obuenere Atauis symbola clara tuis.
Arduus expansis stat Gallinaceus alis,
Virtutis referens munia multa tuæ.
Erectos animos stans signat, & oris hiatu,
Effigiat fidi pectoris eloquia.
Cætera quis nescit virtutum dona tuarum,
Respondent meritis symbola auita tuis.
Hæc modo per natos natorum insignia durent,
Atq; ornent claram non ruitura domum.

In eadem arma Ioannis Lu-

DOVICI BRASSICANI V. I. D.
C A R M E N.

Qualis vbi applausu laterum colloq; repando,
Prouocat Eoum, Martius ales, opus.
Qualis vbi hamatis verrens sola calcibus, altum,
Vnicus alituum suscipit vsq; iubar.
Talis pro meritis gallus tibi plaudit in armis,
Alis, & pedibus, dat simul ore sonum.

Argumentum

Argumentum ingens patriæ & virtutis auitæ,
 Et Schallautzeræ fama futura domus.
 Nam status erectæ volucris, atq; ardua ceruix,
 Constantis robur pectoris esse docent.
 Quid matutini cantus, plaususq; frequentes?
 Ista proculdubiò signa laboris erunt.
 Quid creber in cœlum conspectus, & ardua sedes?
 Quid sibi vult pedibus versa frequenter humus?
 Vt præclararum studium me iudice rerum,
 Contemptum leuium, sic simul ista notant.

In eadem arma Wolfgangi

LAZII VIENNENSIS, PHILOSOPHIAE ET
 MEDICINARVM DOCTORIS SVI EX SO-
 rore nepotis, Epigramma.

Qualiter in terras sumptis Cyllenius alis
 Desilit, & superum dum pia iussa capit.
 Somniferamq; manu virgam, calamosq; canoros
 Aprat, Aristoridæ dum ferit ense caput.
 Lumina permulsi vigilantia cuspide centum,
 Et docuit structis condere arundinibus.
 Qualis & alituum solus fugat ore leones
 Gallus, & erecto gutture summa petit.
 Intonat applausu resupinoq; ardua collo
 Sydera suspectans, dat simul ore sonum.
 Solus & alituum tempus distinguit & horas,
 Hic vbi flammiferum, Cynthius vrget, opus.
 Tam vigil & fidus templorum vt parte receptus
 Sit summa, custos, curaq; fida domus.
 Hæc tibi quæ meriti multo sunt forte labore
 Restituunt, sera posteritate, tui

*Allusio
 ad fabu-
 lam Na-
 son. de
 Argo.*

Belligerumq;

Allusio ad gallū qui est in armis Mercurio dica ta auis. Belligerumq; tuis gestare insignibus Hermes,
 Sunt meriti gallum (munus Atlanciadæ)
Allusio ad nomē Hermetis, quod Mercurium apud Græcos significat. Paciferumq; Deo ductum quod viribus Hermes
 Sunt meriti nomem (munus Atlancidæ)
Allusio ad cognomen Schalauer. Vtq; Deus placido potuit firmare sopore,
 Verbaq; mellifluis quæq; sonare melo.
 Hinc merito à claro quisquis clangore virorum
 Is fuerit, tibi qui nomen habere dedit.
 Exprimit hæc, volucrisq; suæ, Cyllenius, alis,
 Aprum insigne tibi rite tenere dedit.
 Vis dicam breuiter fato cur nomen & arma,
 In te sic referant omnia Mercurium?
 Quanta fuit forma & quanta est præstantia vocis,
 Qui meruit magni nuncius ire Iouis.
 Quanta & Aristoridæ memoratur fama triumphi,
 Quam vigil & verrit Martius ales humum.
 Vtq; idem excubitor noctis fidissimus vnus,
 Certa custodit sub statione, gregem
 Tam tuus est animus sublatus ad ardua semper,
 Consilio & vigili Marte togaq; fide.
 Tam tua verborum placido facundia vultu,
 Nunc tenet Ambroseo saxa corda melo.

In eadem insignia Claudij

P V T E A N I P A R R I S I E N N :
G A L L I C A R M E N .

VT gallus varias tempus discernit in horas,
 Consilio sedas sic fera bella tuo.
 Viue igitur, gallumq; tuum fac robore firmes.
 Pennatas aquilas primus vt ille terat.
 Corporis atq; animi virtus præstantior ausa est,
 Talem armis gallum conciliaffe tuis.

DE

DE GALLO IN EIS

DEM ARMIS COLLOCATO ELEGIA,

Wolfgango Lazio, Philosophiæ ac Medicinarum Do-
ctore, Cæs. Confil. & Historico, autore.

Gallus in armis exilium suum conqueritur.

Rumpere qui sonitu tenebras & sydera possum,
Inq; mea, regno non nisi victor, humo.
Cur mea sit picta hac quæris sub imagine forma,
Gallus & expanso corpore cur fuerim.
Hic positus, gentisq; armorum parte receptus,
Forma ac alta tonans, cur mea picta manet?
Scilicet vt fueram naturæ tractus amore,
Et croceum Doctus ferre subinde diem.
Illius haud puduit bello, nec pace canorum,
Vnquam nec vigilem deseruisse gregem.
Quem nec gallorum turbæ potuere, nec vnus
Vincere qui cunctos dicitur arte leo.
Gallus eram, somnusq; meos laxarat ocellos,
Et vaga nocturnos Luna ciebat equos.
Primus eram alta tonans dominos qui clara docerer,
Partaq; victrici ferre trophæa manu.
Hic vbi legiferam, vidit Bœotia, Spartam
Turpia puluereo terga dedisse solo.
Terq; sonum læto deduxi pectore, terq;
Certatim nostro est præda relata sono.
His accensa super pulsum Lacedemon ob omen
Aduersum, patrio cogit abire solo.
Dumq; procul patria gelido vagor exul in orbe,
Impediat nostrum ne ferus hostis iter.
Et modo dum notæ sedem per littora cerno
Terræ, ac est nostro penè retenta pede.
Iupiter hæc vidit sortem miseratus iniquam,
Sublimi abreptum cogit adire polum.

*Chrono-
graphia
noctis.*

*Topo-
graphia
prælixæ
Thuci-
dide.*

F

Tunc

Tunc ego felicem poteram & sine fine beatam
Perpetua vitam lege tenere meam.

Syderaꝫ in cœlo fueram nitidissimus inter,
Me cito vox pepulit, sed mea clara polo.

Heu mihi quàm vellem cantu caruisse sonoro
Nullaꝫ victricis signa dedisse manus.

Cœlicolũmꝫ domos facundaꝫ verba perosus,
Quæ longi exilij causa fuere mei.

Tunc me per saltus, perꝫ inuia lustra viarum,
Præcipiti memini, dissiluisse fuga.

Allusio Donec in hac gente, & modo quæ picta arma tueris,
ad aucto Rex pius Albertus iussit habere locum.
rem ar-

morum. Nam quoniam vigiles, inquit, quas mente recordor
Semper adhunc curas, continuasse diem,

Cœlestesꝫ animos æternaꝫ facta recordor,
Charaꝫ defunctos nomina gentis auos.

Pectora quos memini sæpe obiectare periclis,
Pectora Achillea feruidiora manu.

Allusio Tunc quoꝫ ciuili hic vbi scinditur Austria bello,
ad bellũ Pannonis innumeris Austria fracta malis.

ciuile tẽ Claruit hæc victrix placida cum gente voluntas,
pore ter Canaꝫ non ficto fulsit in ore fides.

tij Pride Hæc vbi dicta dedit, recubantem iussit in ista
rici. Rex pius Albertus gente tenere locum.

Hinc eadem manet, vt fuerat vox, gente canora,
Pectoraꝫ imperitans nescia ferre iugum.

Ex Oui Pronaꝫ cum spectent animalia cætera terram,
dio. Excelsa intueor sydera solus ego.

Dumꝫ cano certo, distinguens tempora, tractu,
Tempora peruigili lapsa notata sono.

Garrulus exclamans me verto solis ad ortum,
Quam liqui reperens voce canorus opem.

Sunt eadem genti huic animoꝫ simillima virtus,
Quæ manet in nostrum tempus adusꝫ suis.

Scilicet è placido veniunt quæꝫ ore canoro,
Victricem ostendunt Martia verba manum.

Ars tamen heu manca est, vmbraꝫ effingit inanes,
Nec summi dotes hæc capit ingenij.

Quippe

Quippe animum inuidum, facundaq; pectora nullo
 Nec tractu potuit pingere docta manus.
 Cætera dum nequeant lingua Schallauczer auita,
 Facundæ nomen vocis adesse docet.
 Nam velut æthereum trahit hic vbi lucifer axem,
 Et dubio apparent sydera rara polo:
 Belliger extendens multo conamine pennas,
 Dumq; opus instauro gallus, acuta sono.
 Haud aliter vox clara animus conamine summus,
 Verbaq; sunt vno nomine clausa tria.
 Martius haud melius, multo quam sanguine cepit
 Nomen ab vrbe suum, Coriolanus habet.
 Dumq; pius vincit Penos quod gesta doceret,
 Deuitæ nomen Scipio gen:is habet.
 Mirari hæc igitur, qui spectas signa viator,
 Falsaq; liuenti desine felle loqui.
 Belliger hæc Hermes meruit vel solus habere,
 Hoc monstrat Prætor quod gerit officium.
 Hinc tueor merito signa hæc, velut erigit ille
 Voce bonos, cantu sic ego sterno malos.

*Descri-
 ptio tem-
 poris ma-
 tutini.
 Allusio
 ad cõpo-
 sitionem
 cognomi-
 num.
 Ex tri-
 b' Schal-
 lauczer.
 Compa-
 ratio co-
 gnomi-
 nis.
 Apostro-
 phe ad
 viatorē.*

Appendix eiusdem Lazij

POST QUATVOR LVSTRA DE MVNE-
 ribus ab eodem annis posterioribus feliciter gestis:

PArua quidem fuerant prima si fronte videbis,
 Quæ docti dulci tum cecinere sono.
 Gessit in vrbe pius quondam cum prætor honorem;
 Qui reperito & cum munere Consul erat.
 Ampla quidem illa solent orbis seruare fauorem,
 Quæ gerit vt quiuis gentis amore suæ.
 At mage conspicuum est tibi, dignum laude perhenni;
 Quæ patriæ præstas per tria lustra tuæ.
 Mœnia dum munis nostra Architectus in vrbe,
 Perpetuæ famæ vt sint monumenta tuæ,
 Quæ generis nomen factiq; extendat in æuum,
 Nomen & obscurum non sinat esse tuum.

In eadem insignia Pauli Fa-

BRICII, MEDICI, CAESARIS, ET ARCHIDUCUM AUSTRIÆ Mathematici, Epigramma.

VT tractat pugnae immania praelia Gallus,
Vt vigil excubias pro grege Gallus agit.
Nascentis sic nunc nobis occasio belli,
Obijcit in media praelia pace tibi.
Ergo urbem munis in bella ferocia nostram,
Excubijsq; venit condere cura locum.
Crede mihi dum stant tua stant in nomina muri
Quæq; Viennenses, machina cingit, opes.
Deleat hunc Gallumquod si ventura vetustas,
Quem clypeo gestas nomine patris auem.
Non finet hæc (quam tu condis) structura perire
Hæc tua tam vigilis, nomina clara, viri.

ALIVD EIVSDEM.

CRedidit æternæ quondam sua nomina famæ
Dædalus, Argiui gloria magna soli.
Quod bene Cretæam varijs ambagibus aulam,
Implicuitq; vias quod Labirynthe tuas.
Suntq; alij passim (quos iam non nomino) plures,
Quos & adhuc claros, fama vetusta facit.
Si benè quis nostro quæ tu nunc tempore præstas
Spectet, & ingenij si monumenta tui.
Incluta victuræ non tantum nomina famæ,
Clare Viennensis conditor urbis habes.
Sed vincis priscos, fama studijsq; superbos
(Iurè tuum fiet nam tibi testis opus)
Illud opus surgens augusta mole Vienna est,
Pannoniæq; caput, Teutoniæq; decus.
Ergo tuas quicunq; volet describere laudes,
Et meritis famam conciliare tuis.

Ille suis

Ille suis stellis completo sydera cœlo
Ingerer, & vanas in mare fundet aquas.
Non opus est igitur præco verbosus vt adsim,
Res est ante oculos quæ facit ipsa fidem.

Aliud in eadem arma, Ge.

ORGII MITKHREVCH I. V. DOCT.
ordinarij institut. professoris.

IVpiter Austriacam cum vidit ab arce Viennam,
Vexari à duris sæpe diuq; Getis.
Continuò scandens geminata sedilia, cunctos
Iusserat ad sese ritè venire Deos.
Hic mora nulla fuit, coelestis ritè senatus
Cogitur, aspexit post pater ipse Deos.
Quemuis Pannoniæ vestrum, Saturnius inquit,
Curam (nam fas est) vrbis habere volo.
Illa quòd ob claros quondam celebrata triumphos,
Quòd fuit ob pulsos laude referta Getas.
Hanc modò conspicitis spoliatam laude feròcum,
Turcarum vis quam, quam metus asper agit.
Ergo consilio vestro seruare Viennam,
Suppetijs vestris, præsidioq; decet.
Dicite Pannoniæ quis firmet clara Viennæ
Mœnia, quis tantum construet vrbis opus.
Confestim ætherei, Schallauczer, sæpe senatus,
Nominat Hermetem voce potente suum.
Noster hic excubias, ait, insomnes ager Hermes,
Hostica ne quando sit nocitura manus.
Ille & ab hostili nostræ tutabitur vrbis
Mœnia, opes, populum, pignora chara, iugo.
Ergo vir egregie, exornas qui mœnia nostræ
Vrbis, es ad tantum numine missus opus.
Hos tibi significant insignia auita triumphos,
Dum Gallus clypeo venit ab axe tuo.

Est operum monitor Gallus, certamine fortis,
Augur & auroræ quæ latet ante diem.
Hæc tibi cum patrio sint symbola parta labore,
Mirificis ornas laudibus aucta tuis.
Nam velut excubias, miramur nocte dieq̃,
Martia sollicitas quas vigil ales agit.
Non secus Austriaca miramur in vrbe labores,
Tu quibus hanc patriam sæpe diuq̃ iuuas.
Hanc tu ne quando curuum patiat aratrum
Munis, Carthago quo quoq̃ Troia ruit.

VITI IACOBÆI POETÆ LAVREATI.

In Insignia Magnifici viri;

DOMINI HERMETIS SCHALLAVCZERI,
Cæsarei Consiliarij, & munitionum Viennensium
superattendenti, ad eundem Epigramma.

SI quis nobilium splendorem iactat auorum,
Aut generis numerat stemmata longa sui.
Tu meritò iactas proauiti sanguinis ortus,
Inclyte nobilibus nate SCHALLAVCZER auis.
Æmula dum turris celsis caput intulit atris,
Dumq̃ Viennensis floruit vrbis honos:
Magnifica viguère tui virtute parentes,
Nominis insignes nobilitate tui.
Qui propter grauium studia indefessa laborum,
Cæsaribus magna quos obière fide:
Cristato insignem meruerunt vertice Gallum,
Qui vigil excubias voce sonante gerit.
Magnanimusq̃ caput plaudentibus erigit alis,
Atq̃ triumphali carmine victor ouat.
Hunc statuère, sui custos qui stemmatis esset,
Posteritas vigilans quo monitore foret.
Susciperet dignos simili vt virtute labores,
Exornans patriæ stemmata parta domus.

Talia ma-

Talia maiorum vestigia clara sequutus
Es magnus fama, maior at ingenio.
Cæsareæ floret tua maiestatis in aula,
Quæ summos fugiet viuida fama rogos.
Certatim dignis meritò te laudibus effert,
Est quæ montanis cincta VIENNA iugis.
Namq; sacro à Diuûm dum fers interprete nomen,
Emulus Hermeti nomine req; Deo.
Austriacos vallant noua propugnacula muros,
Astraq; saxosa mole VIENNA petit:
Ingenio, studioq; tuo, magnosq; labore,
Inseruis patriæ dum vigilante fide.
Et veluti placido si membra sopore quiescunt,
Cum vaga fraterna Cynthia luce nitet:
Cætera cum dulcem capiunt animalia somnum,
Excubias, Phœbi nuntius ales, agit:
Sic tua pro patriæ laribus vigilantia fidas
Excubias magna dexteritate facit.
Susceptos vrget noctesq; diesq; labores,
Et tua vix somnos mens operosa capit.
Circuit, atq; operas lustrat vigilantior Argo,
Austriacæ dignus crescat vt vrbis honos
Non ita Marte satus Romanæ Romulus vrbis
Munijt auspicijs moenia structa suis:
Vt tu Pannonios fulcis munimine fines,
Qui sunt Teutonicis anchora sacra foci.
Dixeris hîc montes insurgere montibus altos,
Hosq; Gygantæas composuisse manus.
Qui cum fontanæ promant scaturiginis vndas,
Istos Parnassos dixeris esse nouos.
Iurè igitur vigilis gestas insignia Galli,
Quæ decus antiquæ simplicitatis habent.
Non sunt terribili facie phalerata Leonum
Sed satis ingenio nobilitata tuo.
Sæpius ad Galli cantum fugère Leones,
Vis tanta & paruis gratia rebus inest.
Macte labore tuo patriæ prodesse saluti,
Laus tua cum patria namq; superstes erit.

ALIVD

ALIUD DIONISII

PVCLERI MEDICINÆ ET PHI-
losophiæ Baccalauræi.

Quis vigiles curas, tua quis preconia narret?
Hermes, præclaris annumerande viris.
Magnificam celebri dum munis arte Viennam,
Atq; studes patriam nobilitare tuam.
Moliris magnos operum vigilando labores,
Mœniâq; Austriaco Cæsare digna struis.
In magna vigilas ceu custos strenuus vrbe,
Insidijs vllus ne locus esse queat.
Iure igitur vigilem gestas in stemmate Gallum,
Splendor ab antiquis hic tibi venit auis.
Hoc insigne tui, decus est non vile, laboris,
Cum sis Austriaca Gallus in vrbe vigil.
Ac velut aduersum Gallus cum vicerit hostem,
Plaudit, & elata voce triumphat ouans.
Invidia quæcunq; tui sic turba laborat,
Illa tuo solo nomine victa ruit.
Et tua tunc nullum morietur fama per æuum,
Officij stabunt dum monumenta tui.
Sed meritos semper cantabit Gallus honores,
Audiet hunc serus te celebrare nepos.

Aliud Epigramma Matthæi

CERVI PHILOSOPHIAE ET MEDI-
cinæ Baccalauræi.

Militia quicunq; potens & pectore præstas,
Noueris in Gallo militis officium.
Præcauet insidias, & claro gutture prodit,
Quando suo impendent proxima damna gregi.
Voce ciet bellum, cum vis inimica lacepsit,
Tentata pugna nec nisi victor abit.

Ac prius

Ac prius in ventos animam cum sanguine fundat,
 Quam timidam sit mens arripuisse fugam.
 Ergò suo cantu contristat corda Leonis,
 Miratur Galli fortia facta Leo.
 Dum sopita iacent quæuis animalia somno
 Sollicitas vigilat Gallus in excubias.
 Inde suis Gallum præfert insignibus Hermes,
 Symbola virtutis, symbola & ingenij.
 Hic vir enim multis alijs præstantior vnus,
 Præripit hostiles, damna futura, dolos.
 Præcauet insidias Geticas, firmando Viennam
 Pro patria in patrio munere sollicitus.
 Cuncta ruant iustas quoties consurgit in iras,
 Et multis tanti pectoris ira nocet.
 Cætera turba cubat somno vinoq; sepulta,
 Ille sed infomnis nocte silente manet.
 Ipse igitur vigilat dum tu Germania dormis,
 In meriti gratas surge quicta vices.

IN INSIGNIA NO-
BILIS AC CLARISSIMI VIRI D. HER-
 metis Schallauczeri Cæsarei Consiliarij & Architecti
 vigilantissimi Elegia Petri Pagani Wan-
 fridensis Poetæ.

VT victo quondam nomen Coruinus ab hoste,
 Et retulit stirpi signa gerenda suæ.
 Coruus enim Galli quatiens pernicibus alis
 Lumina, vincendi cædis & author erat.
 Atq; alij plures rebus foeliciter actis,
 Immortale sibi qui peperere decus.
 Fortia vel magnis onerando pectora curis,
 Digna vel heröa facta patrandæ Cheli.

G Hinc

Hinc quoq; res gestas insignia clara sequuntur,
Humanum veluti mobilis vmbra caput.
Occisum coruine tibi sibi vendicat Hermes,
Et meritò, gallum, sole probante, suum.
Mille licet pingas volucres insignia mille,
Aptior Hermeti nulla volucris erit.
Nuncius ille Deùm luxum somnumq; perosus,
Circuit æthereos nocte dieq; polos.
Semper amans curas oculato oculatior Argo,
Exequitur summi iussã verenda Iouis.
At gallus, dum grata quies animalia fulcit,
Solutus in excubijs tempora voce notat.
Primaq; dum rumpit torpentis vincula somni,
Et medio gelidam prodit in axe Deam.
Impiger incautos hortatur: at aurea cani
Tithoni celeres cum vocat vxor equos.
Præuenit Auroram cantu, somnoq; soluto
Excitat assiduas ad sua texa nurus.
Quos igitur paribus iunxit vigilantia curis
Officio iunctos quis neget esse pari?
Conueniunt operæ, paribus quoq; præmia rebus
Conueniunt, Hermes sit tua gallus auis.
Qui panis parmam crebro dum ventilat alis,
Ingenium Domini facta refertq; sui.
Nam curas nomenq; refers Hermetis, & Hermes
Dicere terreni nomine req; Iouis
Qui post tot visas vrbes peragrataq; regna
Schallauczere nouo vincis honore patrem.
Cuius cum longa numeres ab origine stirpem,
Et tamen antiquis anteferendus auis
Seu pietatis opus, fidei seu munera spectes,
Quæ sunt Cæsaribus sæpe probata viris.
Siue animi dotes, quales vix sancta decori
Virgula Mercurij, vel Iouis aula fouet.
Tantam operam molem solus tantosq; labores,
Pro patriæ cura, nocte dieq; capis.
Ut si forte suam Diuus, quam viderat urbem
Cerneret, & viuas Maxmilianus aquas.

Miratus

Miratus montesq; nouos, scopulosq; reuulsos,
 Damnaret sceptri tempora crassa sui.
 Hæc eadem ventura dehinc mirabitur ætas,
 Ingenioq; nepos tutus ab hoste tuo.
 Nam neq; peruigilem pateris te vincere gallum,
 Cuius naturam signaq; dignus habes.
 Dum stertunt alij, vigiles tu ducere curas
 Pergis, & insomni plurima nocte geris.
 Condignos igitur reulit tibi Cæsar honores,
 Præmiaq; Austriaci constituere Duces.
 Dignus es Austriacæ dici regionis alumnus,
 Dignus Nelidæ viuere sæcla senis.
 Vt præclara tuo surgat feruore Vienna,
 Tutior immanes iam fugitura Getas.
 Perge modò & cæptos voto foelice labores
 Perfice, virtuti dignus habetur honos.
 Quæ licet inuidiæ telis phylthroq; petatur,
 Attamen inuictas exerit vsq; manus.
 Hac Duce viuus eris, hæc tollet ad æthera nomen
 Schalauzere, pijs grata patrona, tuum.

GASPARIS CRO-
PACII PELSSENSIS POETAE LAVREATI,
 IN INSIGNIA EIVSDEM, EPIGRAMMA.

OMnia sub terras æquali lege feruntur,
 Virtus post cineres viuuda sola manet.
 Quæ tibi victuros olim decernet honores
 Schalauzere decus stirpis, honosq; tuæ.
 Mortua dum rigido putrescent membra sepulchro,
 A fera nomen posteritate trahes.
 Ergò quòd inuisam pharetratis hostibus urbem
 Extruis, & tutam non sine laude facis.
 Vt vires Scythici spernat secura Tyranni,
 Nec timeat vanas clara Vienna minas.

Ne consueta prius sceleratos vincere Turcas,
Subdat inasueti nunc sua colla iugo.
Hæc quoq; virtutis feri monumenta nepotes,
Dum cernent Clypeos condecorare tuos:
Sæpè labore decus repetent in imagine partum,
Materiam mentis vis generosa dabit.
Nam velut expansis lucis prænuncius alis
Excubias vigili lumine Gallus agit:
Sic tua Cristato decorans insignia Gallo,
Cum patriæ curam, ne superetur, habes:
Quis te præclaros perpendens mente labores,
Virtutis meritò signa referre neget?
Nam vigili similes exerces pectore curas,
Dignus Nestoreos continuare dies.
Siue iubet primos veniens aurora sub ortus,
Excitat ingenium cura laborq; tuum.
Siue per obscuram pallentia cornua noctem
Ostentans, madidam Cynthia spectet humum:
Excutit offusæ tibi somnia grata quietis,
Quam versas animo vis operosa tuo.
Id tamen haud nimium lucri dulcedine captus,
Sed benè, virtutis victus amore, facis.
Res loquitur, veniensq; satis testabitur ætas,
Gratia quæ vigili sit referenda viro.
Et licet inuidiæ stimulos patiare, ferendum est,
Mox veniet meritis æquior aura tuis.
Tu benè de patria nunquàm desiste mereri,
Sic tibi victurus carmine surget honor.
Exstructosq; aliquis perlustrans aduena muros,
Laudabit clarè nobile mentis opus.
Artificumq; manus, molesq; stupescet ad altas,
Instinctu recolens mœnia structa tuo.
Singula laudabit, nil non laudabile cernens,
Materiam laudis singula visa dabunt.
Vnde tuo generi decus immortale parasti,
Fama tui seræ nescia mortis erit.

In Magnifici viri D. Her-
METIS SCHALLAVCZERI, CÆSARIS
FERDINANDI CONSILIARII, ET AR-
CHITECTURÆ PRAEFECTI SV-
PREMI, EFFIGIEM ET
INSIGNIA.

M. Hieronymus Lauterbachius
Mathematicum professor ordinarius.

Ingenio patriæ quisquis prodesse laborat,
Atq; illam auxilio consilioq; iuuat.
Æternam meritò famam laudemq; meretur,
Ut fugiant auidos nomina digna rogos.
Inde Schalauzerus fama dignissimus olim,
Dicatur patrij lausq; decusq; soli.
Clara Vienna quidem semper testabitur istud,
Illius hæc cura tuta quòd esse potest.
Illius hinc opera tot propugnacula crescunt,
Archimedææ quæ struit artis ope.
Quin etiam hoc ipsum testabitur Austria diues,
Quam latè Archiduces ditia regna tenent.
Quod patriam docta vigilans muniuerit arte,
Incurfus contra Barbare Turca tuos.
Non ætas igitur nec edax abolere vetustas,
Tam digni poterit nomina clara viri.
Conueniunt etiam clypeo quæ symbola gestat
Rebus, & hoc olim nomine clarus erit.
Gallus nec pugnax nec quo vigilantior ales,
Nec quo maiori robore corda gerit.
Significat curam studijs vigilantibus aptam,
Vnde Schalauzero fama perennis erit.

In effigiem & insignia D.

HERMETIS SCHALLAVCZERI,

CARMEN IONAE HERMANNI GORL-
censis, Poetae Laureati.

HAC Schallauczeri veros in imagine vultus,
Sed non ingenij maxima dona vides.
Qua non stirps habitat præstantior vlla Viennam,
Nullaq; tot veteres commemorabit auos.
Conuenit ingenio diuinum nomen, & omen
Virtutis referunt arma paterna suæ
Nam varias Hermes terræ ceu missus in oras
Fingitur, & summi nuncius esse Iouis:
Sic etiam Europæ per plurima regna, per vrbes,
Instinctu iuuenis mittitur ille Dei.
Vnde Vienna tuam postquam repetiuerat urbem
Contulit imperio commoda mille tuo.
Officio primum Prætoris functus honestè
Consulis & merito dignus honore fuit.
Orba sed vt muris, & patria turribus esset
Aufriacas Turca depopulante domus,
Ostendit Regi normamq; modumq; Quiritum,
Muniri melius qua ratione queat.
Possset vt ingentes ærati fulminis iclus,
Atq; graues hostis sustinuisse minas.
Mœnia néue ruant, suffossis arte cauernis,
Vfus in obsessa qua prius vrbe fuit:
Condedit immensæ noua propugnacula molis,
Quæ propè iam viuæ fontis habentur aquæ.
Ergò quod insultus Getici munita Tyranni
Spernit, & est muris tuta Vienna nouis.
Schallauczere decus patriæ lux vnica gentis,
Conuenit hæc meritis gloria sola tuis.

Dumq;

Dumq̄, nec à curis victus nec mole laborum,
Impositum vigili mente tueris onus.
Non secus ac noctis prænuncius ales & ortus,
Excubias patrio pro grege semper agis.
Iure tenes igitur, proauita insignia, gallum,
Ingenium Domini qui canit vsq̄ sui.
Perge, precor, studio patriam iuuisse sagaci,
Hostibus incutiant mœnia visa merum.
Dum videt, & Diuus Cæsar probat ipse labores,
Rexq̄ tuam, laudant Archiducesq̄ fidem.
Probra quid, & solidæ curas conuitia plebis,
Mordaci virtus non caret inuidia.

Aliud in eadem insignia,

NOBILI EITTEL IOANNE

AB ALTHAN AVTHORE.

EST auis alipotens aquilæq̄ simillima Gallus,
Extra quam primas vendicat iste sibi.
Hunc etenim diuina ducem natura creauit:
Imponens capiti regia signa suo.
Huius & indomiti terrentur voce Leones,
Atq̄ sui generis deuenerantur aues.
Hic folio solus regniq̄ potitur honore,
Publica prosequitur commoda, damna cauet.
Pro gallinarum rapido cum vultere, sæua
Et serpente frequens, bella salute gerit.
Afsiduo cœli radiantia perspicit astra
Quiq̄ foret rerum colligit inde status.
Tristia prædicit, si quando pericula cernit,
Et strepitu alarum, Martis ad arma vocat.

Impiger Herculeo non frangitur ense nec armis,
Sed quacunq;, suos protegit, arte potest.
Plurima pars hominum somno dum stertit, Alector
Excubias tota nocte fidelis agit.
It cubitum Antipodum flauus cum tangit Apollo,
Cumq; eadem refugit tecta, resurgit auis.
Excipit auricomam resonanti voce puellam,
Et iubet à somno surgere quosq; graui.
Hæc ego perpendens clypeo quid inesset auito
Schaulauczere tuo, Gallus, & vnde scio.
Scilicet hic animi curas, quas sustinet Hermes
Ardenti patriæ captus amore refert.
Nam licet eius erat teneris studiosus ab annis
Nunc tamen est maior, tempore, summus erit.
Consilij ornat Ferdnandi Cæsaris aulam,
Atq; Ædilitium nobile munus agit.
Herculeis offert se sponte laboribus, ipsi
Dummodò sit patriæ parta labore salus.
Cogitur insomnis multas traducere noctes,
Vicini metuens omnia dira mali.
Ille velut sapiens venturas nauta procellas
Prospicit, in portum ducit agitq; nauem.
Saxa sub abruptis extorquens montibus hirta,
Mœnia barbarico digna furore struit.
Inprimisq; Deum, sine quo custodia nullas
Ut nouit vires, sæpè precatur, habet.
Ut regat hanc forti brachio nec deserat urbem,
Et sit ab hostili tuta Vienna grege.
Hunc igitur propriæ, Pylios, virtutis ad annos
Signa geras clypeum, vir generose precor.
Et tibi digna tuis contingant præmia factis,
Et post ipsa tuus, funera viuat honor.

In eadem

In eadem arma Ioannis Püh-

LERI MUSICI CAESAREI,

EPIGRAMMA.

SI quis habet claris insignia culta figuris,
Numinis auspicio cuncta regentis habet.
Arma quod Hermetis referunt praesentia, largo
Qui Schallauczericum ditat honore genus:
Quid cristatus enim Gallus designat in armis:
Annè, praecor, causis res caret ista suis?
Non caret: ut cubitor tempus distinguit & horas,
Et vigilem curam pro grege gallus agit:
Sic quoque sydereis Hermes virtutibus aucte,
Pro patria curam sedulus vrbe geris.
Dum suades vasti firmentur ut aggere muri,
Hic ubi stat Bromio cincta Vienna patre.
Quam Scythici dudum coepisset bestia campi,
Hoc tamen ingenio tu remorare tuo.
Viue igitur foelix, istis insignibus aucte,
Quae sunt ingenij praemia digna tui.
Laus tua per totum spargetur viuuda mundum,
Excubias donec pro grege Gallus ager.

FINIS.

*Sperandum est donec meliora ferentibus astris
S'it compos voti spes animosa sui.*

